

DE VITA
PEIRESKII
LIBER QVARTVS.

CTOBER iam erat , cùm domum accessit ; plurimis quidem exspectatus , sed Patri potissimùm , per id tempus meliùs habenti. Non longè autem à reditu Diploma Curiaë exhibuit , quo à Rege permittebatur perseuerare in functione dignitatis pristinaë , seu exercere sæculare , laicumque , vt vocant , Officium ; tametsi factus Abbas induisset Ecclesiasticam personam. Ipsa verò Curia non modò assensit , sed vnanimi etiam Senatusconsulto decreuit , vt iam admissus in primam Classẽ , in ea perpetuò consisteret : neque , vt fieri per vices solet , ad minus Auditorium , quod appellant Turriculam , & in quo de criminibus ferè cognoscitur , rediret. Ac obtinuit quidem præterea Rescriptum à summo Pontifice , quo capitalium facinorum interesse iudiciis licuit (nempe in maiore quoque Auditorio selectiora quædam diiudicari mos est) attamen illo

nunquam est vsus; sed semper, quotiescumque ventum ad disquisitionem fuit, & duo, vel tres calculi in capitalem ierunt pœnam, solitus est pedem efferre, neque conferre symbolum. Musæum quamprimum aperuit, consternatione maxima fuit, vbi capsam non reperit, in quam coniecta reliquerat omnia ex Cimeliis rariora. Subducta nempe vnà fuerant aurea antiqua numismata pondo coronatorum mille; ex cœlatis gemmis mille, ac ducentæ, prætereaque nonnulla alia. Desiderauit autem præsertim inter nummos quidem, Talentum Ægyptium, seu Arsinoën Philadelphi, pondo coronatorum decem; & Solidum aureum Ludouici Pij, quem, vt iam antè diximus, singularem opinabatur: ex lapidibus verò cœlatis Prasinum quendam, cum capite, epigraphèque Seruij Sulpitij; & Onychem iam aliquoties memoratam, cum capite Aëtionis Regis Ciliciæ, & tiaræ Phrygiæ ornamento. Dolorem adauxit, quòd non ausus fuit in illum inquirere, quem furti reum suspicabatur. Id scilicet non poterat, quin iactura Patri innotesceret, qui bona fide vni ciuium familiari, domesticòque putandæ è fenestra vineæ crediderat Musæi clauim: verebatur autem ne Patri indicata perfidia morbum illius exacerbaret. Cavit proinde sollicitè, ne quid perueniret in eius notitiam; imò requisitus ab ipso, num se omnia probè haberent, probè se habere respondit. Non destitit tamen aliunde sagacitate singulari subolfacere distractarum rerum vestigia. Heinc, ne recenseam quo studio, quo silentio, qua cautione

1623. adhibita, missitauerit quoquouersum literas, & amicos fidos; ea demum fuit felicitate, ut rerum, quae erant cordi maximè, recuperarit praecipuam partem. Gemmas certè obtinuit, ac in iis Aëtionem, & Seruium Sulpitium: sorti autem bonae tribuebat, quòd neutram auro, circumornasset; alioquin enim simul periissent cum aliquibus aliis, quibus aurum fuerat loco lenocinij. Sic longo post tempore habuit Talentum Aegyptium, seu Thebaicum, cuius causa ipse ab initio concesserat frustra Massiliam. De Solido autem Ludouici Pij, quòd recuperauerit, nunquam memorauit. Tenuit diu iactura illa renuntiata amicos anxios; ex quibus fuere, qui condolentes, congratulati aliunde fuerint, quòd reuixisse videretur. Nempe rumor de eius morte disseminatus fuerat; & primùm quidem Parisiis, per nebulonem nescio quid rei inde consequi meditantem. Ipse verò quamprimùm potuit, repertorum securos iussit; se quod attineret, optare tam benè optimo Camdeno, quàm sibi foret vita superstes. Postquam non nihil ab hisce curis interquiescere licuit, ad suum genium reuersus est. Testis esto vel vnus Grotius, qui, nouo statim anno ineunte, *Non otior, inquit ad illum scribens, sed in illo de Iure Gentium opere pergo, quod si tale futurum est, ut lectores demereri possit, habebit quod tibi debeat posteritas, qui me ad hunc laborem & auxilio, & hortatu tuo excitasti. Et statim, Pergis autem tu obligare me, cum incommodis meis nunc quoque & tam bona fide tangi ostendis, & qui praesens praesidio solebas esse, nunc absens es solatio. Ego verò, vel*
- 1624.

per te unum ita sum Gallia obstrictus, ut ad vltimas 1624.
humanae potentiae metas trudi malim, quam sedem hanc
deserere. Ac rursus, Literas dedi nihil quidem continen-
teis illas, quod te scire attineat; sed testis tamen eius, quod
tibi debeo, semperque debebo gratiae, pro tot summis in me
adiuuando, ornandoque beneficiis. Id porro Opus de
Iure Gentium, cuius Grotius heic meminit, non
videtur aliud à præclaro illo, quod de Iure belli, ac
pacis, anno post in lucem emisit. Cùm Peireskium
certè exemplo donaret, literas adiecit, ex quibus hæc
non pigebit excerpere. *Accipe iussis Carmina cæpta
tuus, ait, Poëta. Ego verò, Peiresi amplissime, non car-
men, sed librum tibi mitto, tuo hortatu, tuisque auspiciis
cæptum. Adderem, quòd ipsa hæc mea in Gallia habita-
tio non parùm tibi debet, quo conciliante in virorum ma-
ximorum notitiam perueni: ita ut hoc quoque titulo, si
quid inde fructus nascitur, id à te possit vindicari. Si di-
cam magno mihi dolori esse, quòd tuo conspectu, tuisque
colloquiis frui non licet, dicam quod verissimum est; sed
huic damno solatium aliquod adhibet V. N. frater tuus,
frater sanè, non naturâ tantùm, sed morum humanitate,
qui, &c.* Prætereo autem studium, quo ipsius Gro-
tij iconem Duvrifiij manu habere expetiit; & fœlici-
tatem, cui vertit, habere simul Claudij Salmasij,
Petri Puteani, Hieronymi Bignoni, (magnum bona-
rum literarum, & arcis legum, ac iustitiæ apud Se-
natum luminis) aliorumque amicorum. Miserat ipse
prius ad Puteanos earum exempla, quas habebat,
Vincentij Pinelli, & Iul. Cæs. Scaligeri; missurus
quoque Paschalini, Portæi, Pacij, Camdeni, Lo-

1624. bellij, Barclaij, Marani, cæterorum plurium. Quoniam Iconum incidit mentio, addere sanè illas licet, quas per idem tempus obtinuit tam Pontificis Maximi, quàm Cobellutij, & Barberini Cardinalium. Effigiem simul Virginij Cæsarini optauerat; verùm præuenit pictorem mors, ac tum quidem penè, cum Peireskius ageret gratias, ob missum exemplum Saggiatoris, hoc est Libripendis Galileani, operis nempe de Cometis, quod aduersus libram Astronomicam Lotharij Sarsij (seu, ob literas permutatas, Horatij Grassij) Galileus condiderat, inscripseratque ipsi Virginio. Adhæc, non est sanè oblitus factæ pridem Pontifici, circa habendas aliquas B. Magdalenæ Reliquias, pollicitationis. Quippe quòd paucis antè annis populus San-Maximitanus seditione facta obstitisset, ipse tunc & Regis imperio, & Senatus auctoritate, & Præsidis primi præsentia, & Latrunculatoris, ac satellitum stipatione vsus, obtinuit tandem, quod Pontifex pro sua pietate expetebat. Heinc habitæ sunt nomine illius à Cardinali ingentes gratiæ; testante aliunde quàm gratam habuisset commendationem ab ipso factam, cum aliorum Gallorum nobilium, tum maximè Thuani illius, cuius supra meminimus, quique post lustratas regiones occiduas, etiam orientales inuisere meditabatur. Plurimus adhæc etiam fuit in procurandis negotiis Regiensis Episcopatus, quo eximius Cardinalis Guido Bentiuolus pro Regis voto fuerat donatus. Fecit verò pro amicitia, quam insignem cum illo fouit, ex quo aduenit Nuncius in Galliam,

&

& Roberto Cardinali Vbaldino, qui Peireskium 1624.
quoque maximoperè amârat, successit. Non tacendum verò quòd intereà Cardinalis Bentiuolus ardentissimè intercessit, vt ex prædiuite Scipionis Cardinalis Burghesij Cimeliarchio obtinerentur, & ad Peireskium transmitterentur moduli varij ponderum, mensurarum, aliarum rerum. Erat Romæ id temporis Claudius Menetrius iam nominatus: ipse autem misit, simulque adiecit pondera pleraque antiqua, cum modulis, ac ectypis; neque deinceps desuit mittere & numismata, & quæcunque alia vetustatis monumenta quouis pretio eruere, & acquirere Romæ potuit. Totus prætereà penè fuit in exhibendis officiis laboranti grauius Patri. Cùm dolores verò illius nonnihil sedati per æstatem viderentur, diuertit Belgenferium, vnde priusquam regrederetur, concedere Tolonum voluit ad Corallij expiscationem. Id nempe raris quidem locis in nostro mari nascitur; sed angusto præsertim spatio, quod à Cithariste promontorio non amplius, quàm duobus Prouincialibus milliaribus distat. Et quoniam accepit tempestatem esse illi eruendo opportunam; ideò nauiculam conduxit, virósque delegit idoneos, à quibus deduci sese obseruauit, quousque certis quibusdam montium, colliumque cacuminibus in eandem lineam coire visis, subindicatus locus fuit. Tum demissa per funem cratis, seu mauis, crux lignea, cum appensis retibus, quamprimùm hæscere fundo deprehensa est, variè toto tractu detorta, diducta, deuoluta est, vt plantæ Corallinæ retibus

1624. implicarentur. Vbi id actitatum satis, machina sursum educta est, animaduersumque retia dirupisse, auexisseque plantas Corallij non paucas, vnà cum plerisque fragminibus siccis, putridis, cariosis, vt putà quæ aliàs euulsa, aut relicta fuissent, aut inter abducendum retia, decidissent. Quæ plantæ porrò tunc auulsæ, eductæque fuerant, neque rubescebant, neque tersæ erant, nisi detracto cortice; molles aliunde, tactuque cedentes ad ipsa cacumina, quæ rupta, pressa que, emittebant lac, ficuum instar, & compressione desinente, apparebant interpunctæ tenuibus foraminulis, seu quasi vacuis venulis, quibus lac illud fuerat emissum. Id quoniam admonitus est esse admodum causticum, idcirco sollicitè cauit, ne cutis ipso attingeretur. Et quia rogando didicit id esse instar seminis, adeò vt contingens quidpiam solidum veluti concham, lapidem, aliud, cohærentem illi plantam generet; ideo coniecit quemadmodum Pisano illi Cranio supercreatum corallium fuisset. Fuere, præter Corallij plantas, aliæ quoque multæ, & quam multa etiam animalcula implexa, ac speciatim Limax sine cochlea, siue testaceo cortice. Eam verò totam congeriem translatam Belgensium immisit in furnum, vt exsiccaretur, asseruareturque. Deprehendit autem Limacem effusam in liquorem purpureum, & quicquid erat contiguum, tinxisse colore purpuræ perfectissimo: quamobrem ansa illi est facta subdubitandi, num ea fortè esset vera Purpura, isque liquor germanum Ostrum, quo, seu Murex Tyrio, tinctæ olim vestes leguntur. Re-

liquo, & sequente anno qui fuit sæculi vigesimus ^{1625.} quintus, discedere prorsus à Patre non potuit, nisi quantum necessitas ad exhibendum Legato exegit. Eo nempe anno Pontifex, propter Reipublicæ Christianæ negotia, destinavit Cardinalem Barberinum in Galliam, isque sub veris initium allapsus est Provinciæ oris. Appulsurus erat Massiliam; verùm tempestate cogente Tolonensem subiit portum, indeque pergens Auenionem Aquis-Sextiis fuit transiturus. Occurrit verò Peireskius ad tertium, aut quartum milliare, nihilque non egit, vt decretis ipsi po dignitate honoribus ciuitatem ingrederetur: at ille certo consilio prætergrediendum censuit, diuertereque Lambisci maluit. Inde sequente die profectus Auenionem cùm accessisset, consequutus illum Peireskius non est: sed quarto demùm die adfuit, deducto Aleandro vetere amico, quem oppiparè exceptum detinuerat intercà domi. Alexander nimirum adscitus in Cardinalis familiam, è comitatu ipsius erat, vnà cum nobili Equite Cassiano à Puteo, qui profectò quantus vir fiet, eruditi, bonique omnes ipsi deuincti, Romæ loquuntur: itémque cum illo aliquoties memorato Debonæro, quem cùm ob propria merita, tum ob Barclaij memoriam satis complecti nunquam potuit: ac rursus cum Ioanne Baptista Donio, eruditionis profundæ viro, quem Cardinalis habere voluit à Latinis Epistolis: & cum viro omninò bono Ludouico Aubrio Menilio Parisino, cuius fuerat varia officia tam Parisius, quàm Romæ expertus. Ac fuère quidem alij plerique; sed

1625. specialeis tantum Peireskij amicos heic commemoro. Fuiſſet deinde Peireskius Cardinalem lubens ſe-
ctatus ; ſtatuerat enim nec Pariſiis , nec totâ Galliâ
dimittere : ſed repugnauit pietas , quæ Parentem de-
ſerere acerbiffimè vexatum prohibuit. Cùm eſſet ve-
rò Frater Pariſiis , dedit ad illum literas , hortatùſque
eſt vt obſequium , quod ipſe non poterat , cumula-
tiſſimè exhiberet. Dedit & ad varios amicos , ac no-
minatim ad Rubenium , pergulam Luxemburgi-
cam Palatij noui Reginae Matris pietis Tabulis ad-
ornantem : quòd noſſet illum pro ingenij fœlicitate ,
ſuauitatèque , & pro rerum exquisitarum vberrima
copia mirè placiturum. Ipſi , vt à Patre rursùm non
abeffet , non poſtrema cauſa fuit , quòd duo illi Me-
dici , quibus ſaluis benè ſemper ſperare erat ſolitus ,
ſuperſtites ampliùs non forent. Siquidem Iacobus
Fontanus , cùm ipſe eſſet adhuc Pariſiis , extremum
diem obierat : Antonius verò Merindolus à ſupe-
rioribus proximè Natalitiis conceſſerat fatiſ. Quo lo-
co obiter dicendum , vix quicquam potuiſſe ad dolo-
rem accedere , quem ex huius morte Peireskius con-
cepit. Quippe & rara eruditio , & lenitas morum exi-
mia , & diuturna conſuetudo , & humaniſſima offi-
cia , iam pridem amicitiam conciliauerant non vul-
garem. Non addo verò quid ad illam contuliſſet
Peireskius : id enim potiùs intelligendum ex teſta-
mento Merindoli , quod eſt in Operum ipſius nun-
cupatione expreſſum. Scilicet illeic declarauit velle
ſe quidem opera ſua ſub Regis Chriſtianiſſimi præ-
ſidio mittere in lucem : *Veruntamen* , inquit , *ſepoſi-*

tum velim Tractatum de Febris, eo quidem nomine, 1625.
ut nomen mihi carissimum in fronte præferat, videlicet
D. Nicolai Fabricij de Peiresc, in supremo Aquensi Se-
natu Consiliarij Regij, & Abbatis Guistrensis, omnibus
florentissimæ fortuna, & absolutissimæ doctrinæ virtutum
comitatu stipatæ subsidiis, atque ornamentis instructissimi.
Hunc enim virum, in quo veteris vestigia recti, & mo-
res video ductos meliore lapillo, semper inter ingenij mei
patronos habui; proindeque huius libelli consecratione, tan-
quam obligatoria syngrapha omnibus testatum cupio quot,
quantisque nominibus ipsi me deuinctum esse confitear.
Ad Patris morbum ut redeam, sesqui-annus erat, ex
quo præter vesicæ, ac renum dolores, conflictaba-
tur cum Podagra pertinaciter hærescente. Tum ve-
rò ab vno, aut altero mense eò morbus euaserat, ut
ex pedum articulis extraherentur lapilli, ac tantâ qui-
dem copiâ, ut asseruati per octo mensibus potuissent
molem conficere ipsis pedibus non minorem: &
quoniam vix vnquam poterant auelli, quin neruo-
rum, ac tendinum extremæ partes discerperentur,
euenit, ut intra id tempus, gangræna quinquies in-
uaserit. Peirescius porrò continuò adfuit non reme-
dia modò, ac regimen victus consultans, præscri-
bènsque cum chirurgis, ac medicis; sed simul etiam
omnia apparans, tractansque, & quicquid Pater ore
sumebat, manu propria semper ministrans. Id vide-
licet cauerat, Patèrque ita suave habebat, ut non le-
nimen doloribus efficacius experiretur. Cùm sic au-
tem foret assiduus, adeò ut, nisi urgentibus in Sena-
tu negotiis, à latere Patris non discederet, mirum

1625. non fuit, si ipse, præter frequentem stranguriam, hæmorrhoidas ita irritarit, vt ad eam partem subnatus fuerit importunissimus tumor. Eo laborabat iam grauius sub Octobris initium, cum imminentem reditum Cardinalis Legati accepit. Dilatis ergo remediis, præscripsit primùm quo Pater foret continendus regimine, ac Legatum deinde Auenionem conuenit. Cum Pater verò præscriptas metas aliquantulum excessisset, incidit statim in catarrhum, de quo Medici desperantes reuocandum mox Peireskium censuerunt. Nuncio accepto, is rediit, sed Patrem ita collapsum inuenit, vt continere spiritum duos duntaxat dies potuerit. Obiit ergo bonus ille, magno optimi filij luctu: sed testari luctum diu non permisit accessus Legati, quem Laribus suis excepturus fuit. Quippe efferebatur funus, cum ecce renunciatum est propè iam Legatum adesse. Quare pompâ domum reductâ, excessit confestim, & vix ad milliaris dimidium aduenienti Legato occurrit. Is cæremoniis in Ecclesia ritè, & ex more peractis, ingressus est Peireskij domum; cuius stupendum fuit totam faciem ita momento immutatam, vt quæ aulæorum atrore, ob excessum Patris-familias, mox antè præferebat luctum; illicò aliorum rubore, propter accessum hospitis, demonstrauerit effusam lætitiã. Confestim etiam, post salutè ab vniuerso Senatu, omnibusq; aliis ciuitatis ordinibus dictam, mensæ ita fuere instructæ, vt excogitari non potuerit apparatus magnificentior. Octo profectò cœnaculis tempore eodem, & absque vlla confusione est ministratum: su-

spiciendúsq;ue admodum fuit excelsus viri animus, 1625.
cuius prouidentia non potuerit consternatione ex-
rurbari. Mensis remotis, voluit Legatus etiam Mu-
sæum inuisere, & suauis horas ducere familiari col-
loquio, singularibúsq;ue rebus inspectandis. Húc
spectat illud Viasij in Panegyri ad Urbanum octa-
uum.

— *sic vidimus illum*

*Post reditum à Francis, Peiresi ad vota receptum,
Illustresque domos, quas virtus, priscáque laudum
Nobilitas, Musæque fouent, & quicquid Athenæ,
Romæque, post veteres potuit seruare ruinas,
Intus adest, meritumque illic se subtrahit æuo.*

Abscedentem cum deduxisset, concedendum fuit
Riantium, vbi prætextu paternæ mortis moliri res
nouas audierat. Iis utcumque compositis, ventóque
aduerso Legatum intereà ad Toloni portum deti-
nente, iterum illuc ipsum conuenit, obtulitque duas
Capellas auribus promissis, adeoque oblongis, vt
capite vel leniter depresso, contingerent terram. Hac-
ce Legatione functus Cardinalis cocepit statim 1626.
aliam ab ineunte sequente anno. Scilicet profectus
in Hispaniam est; sed vi tempestatis aliquoties in
oris Prouinciæ retentus. Hæsit verò, commoratús-
que præsertim est ad Turrim Buquiam, quæ prostat
in ingressu plagæ Martigiæ, seu Coloniae Mariti-
mæ; adeò vt Peireskius rescire, conuenireque ipsum
potuerit. Et certè grande illi solatium; quando præ-
ter aliquot dierum iucundissimam consuetudinem,
libri etiam allati sunt, quorum lectione tædium le-

1626. uaret. Cætera inter, fuère nonnullæ marini æstus obseruationes, quas Peireskius non ita pridem fieri procurârat per Antonium Natalem, Prouincialem medicum in Aremorica versantem. Cùm eæ Legato mirè placuissent, pollicitus est operam, vt fierent similes complures. Vtrò etiam promisit se, quicquid in ea Legatione singulare occurreret, cum ipso communicaturum, ac nominatim effecturum, quod ille maximè expetiit, vt exscriberentur Epitaphia, & fierent icones Barcinonensium Comitum, præcipuèque Alphonfi Casti. Rediit porrò Peireskius domum rheumate insigni laborans; idque præter renum dolores, incommodaque alia à morbo vsque Patris contracta, quæ nocteis infomneis deinceps creârunt, & ne in ipso quidem lecto permiserunt conuiescere. Inter cætera leuamenta, non postremum duxit ex libris, quos amici varios miserunt, & inter quos fuère nonnulli mentionem ipsius facientes, veluti Glossarium Archæologicum, continens voces Latino-barbaras, auctore Henrico Spelmano Anglo, qui in operis præfatione, *Si ad exteros, inquit, abeam, non me leuiter incitârunt nobilissimus apud Gallos Nic. Fabricius Peireskius, Regiæ Maiestatis à Consiliis in Senatu Aquensi, Hieronymus Bignonus, &c.* Vbi notandum est Bignonum, & quos prætereà ille citat, excitatos fuisse à Peireskio, vt Spelmanum ad operis editionem sollicitarent. Itémque Notæ Pignorij in Vincentij Cattari librum de Deorum imaginibus; ac rursùs eiusdem Epistolæ Symbolicæ, in quarum vigesima nona Pignorius recitat Peireskio Epistolam

iam Marfilij Ficini de caussa amicitiae inter se, & 1626.
Bembum, eodem die natos, ex Codice, qui fuerat
in Bibliotheca Pinelliana, *quam tu, & ego*, inquit,
florentem olim vidimus. Non postremum etiam qua-
siuit ex variis antiquitatis monumentis, quae Aquas-
Sextias transferri voluit. In iis praecipuum fuit Le-
ctisternium, seu tumulus marmoreus elegantissimae
structurae, cui prope Brinoniam eruto, & ad se con-
uehendo tum specialem currum, tum viginti indu-
strios, lectosque viros destinavit. Hoc certè opus
tanti fecit, ut Rubenium postea discedentem in Hi-
spaniam, non potiore vilo ad se lenocinio, quam il-
lius inspectione inuitandum censuerit; & cum in eo
figuras quasdam seu vetustate, seu iniuriâ malè affe-
ctas obseruasset, habere Roma voluerit ectypum gy-
pseum alterius, in quo visas sibi figuras consimileis
notauerat, ut illarum instar curaret restitui. Alleua-
mento quoque fuit Barbleus quidam Colonienfis,
iuuenis industrius, & Medicinae etiam peritus, qui
ipsi fabricatus est chartaceas sphaeras omnimodas,
hoc est iuxta hypotheseis Ptolemaei, Copernici, Ty-
chonis, aliorum. Non omittendum, fuisse quoque
magnopere exhilaratum consuetudine perhumana
Iacobi Lorini è Societate IESV, Psalmorum Com-
mentatoris, qui cum prius Româ rediisset, Auenio-
ne ad ipsum venit, & autographo quodam Bellar-
mini donauit. Tandem, ut mentem diuerneret, le-
git per id tempus quod tum è praelo primùm prodi-
bat, Arelatense Pontificium, auctore Petro Saxio
eius Ecclesiae Canonico. Plurimum verò fuit indi-

1626. gnatus, quòd ille, studio nescio quo, affectasset ele-
 uare Principum nostrorum iura, & non modò non
 reposuisset quæ opponi potuerant, sed interdum
 etiam tentasset præter fas illa eneruare. Quamob-
 rem non interquieuit, donec placito Curiaë libri
 euulgatio prohibita fuit. Paullò iam meliùs Peires-
 kio erat, cum post literas varias & à Cardinali Le-
 gato, & à Puteano Equite, & ab aliis Madrito acce-
 ptas, admonitus denique est Cardinalem rediturum,
 transiturumque Massiliâ initio Septembris. Itaque,
 sanitate licet parùm firma, illuc accessit, Cardinalis-
 que appulsum aliquot diebus exspectauit. Frustra id
 tamen; quoniam ille vento fruens secundo præter-
 uectus est, substititque solùm nonnihil Toloni; vn-
 de rariora quædam ex iis, quæ ex Hispania adue-
 hebat, cum excusatione Aquas-Sextias misit. Ea Pei-
 reskio cum accepisset, gratias egit per literas, qui-
 bus aliunde Christophorum Puteanum professione
 Carthusiensem (quem aliunde & eruditio, & mo-
 rum innocentia poterat satis arguere Parisiensium
 illorum fratrem) studiosissimè commendauit. Non
 refero autem quàm gratam huiusmodi commenda-
 tionem Cardinalis habuerit: nam & ipse Puteanus
 scripsit imparem se esse, qui exprimeret quam pro-
 pterea beneuolentiam, comitatèmq; fuerat exper-
 tus. Subiungo potiùs ipsum Puteanum haudqua-
 quam degenerasse à necessitudine fraterna cum Pei-
 reskio arctissima; quandò nullum officij genus præ-
 stare vnquam potis fuit, quod non vltro præstiterit.
 Memorari verò heic debet commendatum sub idem

tempus Iosephum Mariam Suaresium Auenionen- 1626.
sem, pereruditum iuuenem, eumque propterea in
familiam Cardinalis adscitum fuisse. Nec reticendus
Lucas Holstenius Hamburgensis, eruditorum ocel-
lus, qui est etiam non longè post in eandem adscri-
ptus familiam, cum illius virtus Puteanis commen-
dantibus innotuisset Peireskio, & commendante
Peireskio ipsi Cardinali Parisiis Legato. Vterque sa-
nè est deinceps testatus gratitudinem, literisque fre-
quentibus, atque eruditis benevolentiam demeruit:
Peireskius verò nullam vnquam, quin gratificaretur
vtrique, occasionem prætermisit. Vexauit rursus per
hiemem rheumatismus, & renum dolor; nec desit
tamen propterea literas varias conscribere, sed ad
Puteanos potissimum, quorum operâ prædicabat se
cominùs conspiciere, quæ gererentur in mundo, vt
Telescopiorum subsidio ea, quæ in cælo procùl la-
tent. Inter alia verò causam edisseruit, cur consti-
tuti pridem Censûs deminuti iam tantopere forent.
Cum enim, inquit, proavi, maiorésque nostri illos
floreus exprimerent, qui tum temporis erant aurei,
solatísque nummis valore præstabant; effectum est,
vt quia floreni tunc elocabantur duodecim solidis
argenteis, censûs iam vnus floreni non redimatur
pluribus, quàm duodecim solidis; cum tamen hi
nostri ab antiquis illis sic degenerauerint, vt sextu-
plò aucti iis non æquipolleant. Dicendum nunc
octuplò foret, ac breui etiam decuplò: vt edocean-
tur, qui volunt censûs temporis lapsu non immi-
nuendos constituere, ne aut libris Turonicis, aut

1626. vulgari pecunia ; sed frumento , aut alio simili pro-
 uentu illos æstiment , persoluendósq̄ stipulentur.
 Nam cùm semper sit eadem propè seu feracitas , seu
 sterilitas eiusdem telluris ; debet quoque caritas fru-
 gum constare eadem circiter : at pecuniæ vsualis va-
 lor non pari ratione idem perseuerat ; sed decrescit
 continuò , vt superiùs est declaratum. Intereà por-
 rò Valauesius est reuersus Parisiis , negotiáque illa
 Riantiensia post insuperabileis tam multorum an-
 norum liteis Transfatione decisa sunt. Inibat tum
1627. sæculi annus vigesimus septimus , cùm ab eiusmodi
 negotiorum sollicitudine respirans , constituit pro-
 ximo iustitio perlustrare Prouinciam , ad congeren-
 dum inscriptiones tum nondum habitas , tum manu
 non satis vel fida , vel erudita descriptas ; idque vt
 gratificaretur nominato iam Donio , qui para-
 tum editioni habens ingens volumen Inscriptionum
 apud Gruterum non exstantium , optârât collectas
 ab ipso Prouincialeis intexere. Et non est quidem
 nactus otium perficiendi quod destinârat : non de-
 stitit tamen proptereà sollicitare Donium , vt eam
 congeriem emitteret , sperans intereà fasciculum Pro-
 uincialium contextum iri ; ac præferens ipsas ad cal-
 cem continua ferie subiici (Hispanicarum scilicet
 instar in Gruteri volumine) quàm confusè interiici ,
 vt in cæteris factitatum. Cœpit porrò exinde agere
 cum Donio non de inscriptionibus modò , sed , vt
 ille est reuerâ multiscius , de eius Onomastico , de
 opere Musico , de Conuiualibus , de monetis He-
 truscis , de Iustinianeis quibusdam numismatibus ,

de generibus armorum Antiquis, & id genus compluribus. Egit quoque sub idem tempus cum Nicolao Rigaltio Bibliothecario Regio, eruditioneque perrara conspicuo de solutione illorum Virgilianorum ænigmatum, circa eas Terras, in quibus inscripti nomina Regum nascuntur flores; & eas, in quibus cœli spatium non ampliùs, quàm treis vlnas patet. Cùm verò circa illud prius, retulisset præclara quædam de variegatis floribus, tum circa posterius, quod solent interpretari de Puteo, meminuit inter alia effossum Riantij fuisse puteum, è quo profectò oportuerit exiguum videri cœli spatium, cùm stellæ interdiù conspicuæ ex eius fundo fuerint; oculis nimirùm ob profunditatem in tenebras quasi nocturnas immerfis, pupillisque ob dilatationem (vt in obscuro fieri solet) admittentibus rerum etiam minutissimarum vberiores species. Aderat tum recens Archiepiscopatui Aquensi Alphonsus Plesseus Richeilus, præsul insigni eruditione, rarâque pietate assumptus ex Carthusia; cùm Peireskius sese ab illo eximiè adamari sentiens, nulla non assiduitate, testationeque officij dignum se ipsius affectu probauit. Inuisenti Massiliam comitem se illi addixit, eaque occasione illeic salutauit Gabrielem Albaspinæum Aurelianensium Episcopum, qui tum eò secesserat, ac meditabatur opus, quod & post modùm edidit, de Eucharistiæ mysterio. Meminit in eo aliquoties communicatorum à Peireskio Codicum, ipsum appellando delictum, amorémque literarum, & ornamentum Prouinciæ. Fuit etiam Archiepiscopo non

D d iij

1627. multò post adiutor strenuus, vt institueretur Cursor publicus, qui fasciculos literarum in singulas hebdomadas veredis deferens Lugdunum, parique ratione inde afferens, etiam cum Parisiensibus hebdomadicum faceret commercium. Et diù quidem id exoptârat, aliquotiesque tentauerat, vt rem publicè vtilem, & amicis gratam futuram: sed nemo ante eum Præsulem satis animatus ad id fuerat, neque comitia Prouinciæ, vt impensas decernerent, potuerant vnquam persuaderi. Mira porrò fuit exinde lætitia, cum cruditorum omnium, qui crebras à Peireskio expetebant literas; tum Puteanorum maximè, qui ea ratione potuerunt sapiùs, faciliùsque communicare quicquid aut recens cufum fuit, aut rerum nouarum occurrit, vt ipse vicissim ad eos mittere quicquid ex Italia, Africa, Oriente toto impetrauit. Quippe abheinc quoque commercium vberius, quàm antè, instituit cum Consulibus, Mercatoribusque illeic vbivis agentibus, vt illorum operâ vsus Græcos, Hebræos, Arabicos, cæterarum exoticarum linguarum libros nancisceretur. Heinc statim aliquos obtinuit, ac nominatim ex Cypro præclarum volumen *Ἐὶ ἀπετῆς, καὶ κελίας*, Constantini Porphyrogenetæ, continens excerpta ex Polybio, Diodoro, Nicolao Damasceno, aliisque historicis, ex quibus possent variæ auctorum nobilissimorum suppleri lacunæ. Incredibile autem dictu, quàm pro nihilo duxerit ducentas Turonicas libras numeratas in pretium, vel ex eo quòd est coniectatus ipsissimum esse exemplum, quod Imperator sibi habuerat, ob cha-

raeterum formam, nitoremque, ob compactionis 1627.
elegantiam, ob præclara carmina in illius laudem
præfixa. Obtinuit quoque diù requisitas, & ex Va-
ticana etiam descriptas aliquot Assisias (sic appellant
Comitia Christianorum Procerum à Palæstina recu-
perata) persuasus dudum, aliquod demùm in illis re-
gionibus earum exemplum repertum iri. Eodem cir-
citer tempore scripsit quoquouersùm ad adiutan-
dum Holstenium, meditantem nobilem manum
Geographorum veterum nondum editorum profer-
re in lucem. Desiderabatur præsertim ab illo *Δια-*
πλοῦς Thracij Bosphori, auctore Dionysio Byzantio,
quo Petrus Gyllius vsus est; sed Latinè solùm, ac
per particulas, in eo Bosphoro describendo. Et quia
congruum existimauit, vt textus Græcus reperiretur
inter Codices Bibliothecæ Cardinalis Armeniaci, è
cuius familia Gyllius fuerat; idcirco Peireskius dedit
operam, vt Episcopus Rutenensis totam Bibliothecam
versaret, catalogùmque demùm mitteret, quo
faceret fidem huiusmodi librum irritò conatu per-
quisitum fuisse. Quas putas proinde literas non de-
dit ad Apostolicos Nuncios, ad Oratores Regios, ad
quoscumque nouit eruditos viros (quos inter pro-
fectò speciatim dicendus eximius ille Tolosatum
Antistes Carolus Monchalius, è cuius penu diuite
tot rari Codices educti) vt quomodocumque tan-
dem certus fieret, ille ne vsquam gentium exstaret. Et
credibile sanè est vix exstare alicubi: quandò tan-
tam viri sagacitatem effugit. Meritò quippe idem
Holstenius, cùm ad illum scriberet, *Neque enim,*

1627. inquit, quemquam mihi mortalium hæcenus videre contigit, qui te antiquitatis cognitione superet, vel peruestigandi diligentia, & felicitate æquet. His dum vacaret, accepit librum à memorato superius Ioanne Iacobo Chiffletio, iam tum Isabellæ infantis cubiculario Medico, de Portu Iccio Morinorum, è quo Iulius Cæsar in Britanniam soluit. Et facile quidem discessit ab ea sententia, qua ratum habuerat eiusmodi portum esse Caletum, seu Calitium; sed optauit tamen præclarum eum virum explorare vberius totam illam oram, vt quamuis acutè probasset portum illum Mardicum esse, videret tamen, ne oræ nobis superstiti foret vindicandus. Quem legimus certè vltiorem Portum, interpretandum videri non interiore, vt designetur interior plaga sub Audomaropoli stagnantibus aquis interstincta; sed magis occiduum, vt indicetur vicinior, vndèque traiectus in Britanniam breuior. Cæterùm nihil gratius habuit, quàm quod simul legit existare ad lacunam illam Audomaropolitanam Insulas Natanteis, quæ veterina, & homines ferant, & quibus alni, salicèsq; lætis frondibus innascantur. Voluit proinde vt biennio pòst, cùm illac iter facerem, spectarem illas curiosius, referrémque quicquid id esset. Præstiti autem, ac interim ramulum transmisi, quem decerpseram ex non humili salice, suo cum fundo simul natante. Sollicitus etiam tunc fuit de obseruatione illius articuli, quo clandestina coniugia à Tridentino Concilio damnata sunt, neque interquieuit, donec Iudicibus quibusdam ordinis Ecclesiastici

fiaſtici ſcrupuloſioribus fidem fecit, illum non mo- 1627.
 dō pro comitiis ſanctione Regia confirmatum; ſed
 ſpecialibus etiam Synodorum huiusce Prouinciæ Me-
 tropolitanorum decretis. Non addo quanto ſimul
 ardore ſollicitauerit Aleandrum, vt ſeriò ſe accinge-
 ret. deſcribendo illi Terræ-motui, quo Apulia con-
 cuſſa fuerat à die Iulij penultima, & quo Septembri
 tandem menſe Archiepiſcopatus San-ſeuerinatium
 abſorptus fuiſſe perhibebatur. Non addo alia: refe-
 ro ſolùm ſingularem modeſtiam, qua commutatam
 voluit nuncupati ſibi libri Epistolam dedicatoriam.
 Complectebatur liber ille ſpiritualia quædam San-
 ctorum Diadochi, Nili, & Heſychij opuscula, quæ
 Alexander Fichetus ex Societate IESV vir pereru-
 ditus, cùm Lugduni daret in lucem, nomini eius
 inſcripta voluit. Uſurpârat autem Bibliopolæ no-
 men, neque ſe putârat hyperbole vt, dum com-
 mendaret Peireskium, cuius virtutem cùm Aquis-
 Sextiis profiteretur philoſophiam, publicèque con-
 cionaretur, perſpectam iam habuerat. Verùm Pei-
 reſkius ipſe non tulit, ſed miſſurus Romam quædam
 exemplaria (vt nihil nouum prætermittebat) ſepo-
 ni iuſſit Epistolam, imprimique aliam, quæ præfige-
 retur. En nonnulla ex ea, quam ſuppreſſam voluit.
*Regia Solis eſt mens tua, domus tua, bibliotheca tua, om-
 nium ingeniorum orbis ſtellifer, in quo caeleſtes imagines,
 in quo doctrinarum omnium, & doctorum hominum aſtra
 coruſcant; ita vt non aurea, non argentea, ſed ſtellata
 omnia videantur; ſtellati plutei, librorum ſtellifer ordo.
 Tu verò in medio reſidens complecténſque omnia, lumen*

Ee

1627. *omnibus sceneraris, decus addis omnibus, omnibus vitam quodammodo, & aeternitatem impartiris; ut ad te merito libri omnes, qui genium habent, quasi quidam ignes sacri bonarum mentium de toto orbe, velut ad caelum suum reuolare gestiant, ibi victuri, ibi lucem accepturi, reddituri-que, &c.* Epistola hæc reuocat in mentem, quod
1628. *cum exemplum Cæli Christiani à Ioanne Bayero affecti, & à Iulio Schillerio confecti sequenti anno allatum fuisset, commendauit quidem Peireskius pietatem, qua illi vulgatis Planetarum nominibus substituerunt propria Adami, Mosis, aliorumque Patriarcharum; indideruntque duodecim signis Apostolorum vocabula, & Asterismis cæteris aliorum Sanctorum, rerumve religiosarum nuncupationes; præter figuras recens confictas, conditaque noua de iis carmina: sed institutum non comprobauit peruertendi, confundendique quicquid cælestis notitiæ à memoria vsque antiquissima respersum est in omneis libros. Quanquam serio non timuit, ne propterea Astronomi vniuersam illam astrorum nomenclaturam immutarent; quoniam illico peruiderent nihil se inde adiutari, turbari verò quamplurimum. Addebat peruetustos illos Schematismos siderum, tametsi prophanos, nihil officere Christianæ pietati; cum & ipse olim obseruasset Vercellis huiusmodi imagines, à mille & ducentis annis fornici Ecclesiæ impressas. Denique optare, ut quæ solers manus nouas istas cælauerat, Vercellenseis illas sua antiquitate commendabiles expressisset. Longè sanè magis commendauit opus Tabularum Rudol-*

phinarum, quod tum à Kepplero euulgatum est. 1628.
Quippe quòd illæ deductæ forent ex noui Atlantis
Tychonis Brahei acuratissimis obseruatis, haud ma-
lè opinatus est posse ex illis exquisitiorem cœlestium
rerum notitiam, quàm ex quibusvis aliis haberi.
Heinc quia id opus fuerat à multis annis expectatum;
ideò maturè collegerat obseruationes varias ex qui-
bus examinaretur. Non postremos verò rogauit vi-
ros eximios Petrum Franciscum Tondutum San-
legerium Auenionensem iuriconsultum, & Iacobum
Valesium Scotum apud Delphinates generalem the-
saurarium, vtrúmque omnis quidem matheseos, sed
Astronomiæ cumprimis peritum. Habuit præterè
ab vtroque vnde errata varia Typographica emen-
daret; & cum posterior significasset institutum à
se fuisse Eleazarum Feronceum Ledigueriorum Vi-
ziliæ hortorum olitorem oppidò industrium, & quo
non alius vnquam est magis opportuna loquutus,
qui obseruaret cœlestia; idcirco sategit Peireskius
speciatim ab ipso obseruationes obtinere. Mitto
quòd meas quoque nonnullas habere, asseruaréque
voluerit, priusquàm Parisios discederem (vnde Ta-
bularum ad ipsum transmisi) ac cæteras inter nuperæ
Lunaris Eclipseos, cuius Phases præcipuæ Aquis-
Sextiis obseruatæ prodiderunt illius medium conti-
gisse eo ipso anno, die Ianuarij vigesima, ac hora
nona, cum tribus quintis. Ipsam verò Parisios, Ro-
mam, Florentiam, Patavium, Louanium, aliò de-
stinavit, vt sicubi fortè peracta obseruatio similis
foret, expendi posset intercedens meridianorum dif-

1628. ferentia. Nimirum cordi semper habuit instaurationem Geographiæ, de qua tum quoque ad Bertium scripsit; adhortando illum, ut simul cum editione Eusebij, quam pollicitus fuerat Geographiam sacram maturaret. Ne memorem, quod auctor fuit illi, ut Typum orbis ederet pro varietate figurarum, qua varij *πλω δὲ οὐρανῶν*, seu habitabilem Terram describendam olim censuerunt, ut Dionysius, Strabo, Plinius, Ptolemæus, & alij. Circa observationes ut quidpiam adiiciam, exoptavit omnibus votis exoriri interpretem, qui explicaret figuras, characteresque conspicuos in fragmento quodam Lateritio, Babylone non ita pridem eruto, & ad se transmissio. Ipsum quippe esse rebatur ex illis coctilibus laterculis, quibus Plinius docet, ex Epigene, inscriptas apud Babylonicos observationes siderum per septingentos viginti annos. Qua occasione mirè suspexit venisse in mentem hominibus haud-dubiè bonis inscriptionem lapidi inculpere ad portam Sacelli, supra rupem ad Druentiam prope Mirebellum eminentis, quam indicatam habuit à viro amico, & eruditionis paternæ hærede Ioanne Gallaupio Castuellio, Regio apud magistros rationaleis cognitore. Quippe ea nihil continet aliud, quàm monumentum Eclipses Solis, quæ III. Nonas Iunij, anno M. CC. XXXIX. contigit; cuius notitiam iam habuerat ex Necrologiis aliquot, ac nominatim nostræ Ecclesiæ; in quo memorata quoque alia, visa anno M. CCCC. XV. die Veneris septima Iunij, horâ à Solis ortu primâ, tantæ obscuritatis, ut stellæ clarissimè conspicerentur.

tar. Inaudierat paullo ante abiisse e viuis Iacobum 1628.

Allealmum Mathematicum: quare magnoperè condoluit; veritus iacturam operum quorundam tum ipsiusmet, tum Francisci Vietæ laudatissimi Geometræ; veluti etiam non longè post audita Fontanei morte, iacturam timuit cimeliorum, Manuscriptorumque complurium; quos inter, ipsum Alciati autographum de rebus Mediolanensibus commendare solitus fuit. Expetebat verò vt rari, & bonæ notæ MSS. nisi quamprimùm ederentur, asseruarentur saltem in publicis potius, quàm in priuatis Bibliothecis; quòd ea ratione longè minùs malo facto forent obnoxij. Sed & simul expetebat viros non deesse, quibus curæ foret, nimis diù latentis ex illis eruere, eamque ob causam ad Cardinalem Barberinum cum scriberet, enixè contendit, precatùsque est, vt, pro summo suo in bonas literas amore, procuraret typographiam Vaticanam restitui, quò tot præclari codices Græci meritam reciperent lucem. Atque huiusce quidem rei occasionem sumpsit, ex eo quòd Michaël Iayus ciuis Parisinus, generoso ausu, typographiam instituisset, quo iam ccepta erat editio Bibliorum, futura locupletior Plantinianâ, & Regiâ dictâ; quòdque Romæ esset Holstenius, operam lubens collaturus. An memorabo conscium fuisse meæ cuiusdam dissertationis cum Merindolopridem habitæ, de transfusione chyli in iecur? Aperueram scilicet iter per porum dictum Cholidochum, mezenterij venis obstructis. Cùm scripisssem ergo euulgatum librum, quo Gaspar Afellius,

E.c iij.

1628. Anatomicus Ticinensis, referebat se detexisse venas in mezenterio Lacteas, probabilitérque chyli vectatrices (scilicet præter vulgareis rubeas) ipse mira festinatione conquistum misit libri exemplaria, quæ in medicos amicos distribuit, ac simul experiri voluit in cane, in oue, in boue, in plerisque omnibus animalium generibus, quod ab Afellio fuerat de singulari inuento scriptum. Cùm simul monuissem Gulielmum Haruæum, Medicum Anglum, edidisse præclarum librum, de successione sanguinis ex venis in arterias, & ex arteriis rursus in venas, per imperceptas anastomoseis; inter cætera verò argumenta confirmasse illam ex venarum valuulis, de quibus ipse inaudierat aliquid ab Aquapendente, & quarum inuentorem primum Sarpium Seruitam meminerat; ideò statim voluit & librum habere, & eas valuulas explorare, & alia internoscere; veluti mæandros mediastini cordis, quos Haruæus est inficiatus, & de quibus ipse feceram securum. Ita admonitus de lingua muscarum multispide microscopio conspicua; experimentum multiplex peregit in insectis adfinibus, ac in Ape potissimùm, vt ex inde ansam præberet Rigaltio emendandi, illustrandique Plinianum caput de Apibus. Ita, cùm Grotius significasset insectum quoddam multiceps ex lignis in mare demersis prognatum; non auctores modò omneis, qui simile quidpiam haberent, consuluit; sed requisiiuit etiam piscatoreis, curiososque omneis ad oram maritimam; effectumque tandem, vt nisi eandem planè rem, saltem piscem compererit, præditum

septem capitibus, mediisque quasi corporibus, longitudine inæqualibus, cuidam quasi vmbilico, seu placentulæ satis densæ, circum-implantatis. Hæc, & similia cogitabat, dum à satis crebris hæmorrhoidum, stranguriæque laboribus conquiescere permitteretur. Cùm Septembri autem mense, relaxandi animi causâ, discessisset Belgenferium, maturè satis rediit, vt die mensis vltima præesset, adhorationeque egregia præiret municipalibus comitiis, quibus Aqueses Consules, iidemque Prouinciæ Procuratores, creari solent. Non longè post renunciata est, quam acerbè profectò tulit, amicissimi Malherbij mors. Cùm verò luctum non modò sibi, sed Musis etiam Gallicis indicendum arbitraretur; consolationi tamen fuit, quòd successisse videretur & sui amicus, & Gallicæ linguæ, poëseosque arbiter, singularis vir Ioannes Capellanius; in quo semper eruditionem, cum sapientiæ studio; & morum lenitatem, cum animi candore coniunctam, suspexit. Accepit deinceps exemplum historiæ Genealogicæ Regij Francorum stemmatis, quam San-Marthani ediderunt, & in qua ipsius cum elogio meminerunt, occasione communicati M S. codicis Matthæi Giouannazzij, de Regibus Siculis ex Andegauenfi stirpe. Cùm eodem verò tempore vir bonus, doctusque Dominicus à Iesu-maria Carmelita, scripturus de Sanctis ex Regia stirpe progenitis, monumenta quædam ex ipso quæsuisset; nihil potius habuit, quàm commemorare Carolum secundum Regem Siculum, vnâque Comitum Prouinciæ. Is enim & mor-

1628. tuus venerationi habetur, integro eius corpore in hunc vsque diem Aquis-Sextiis asseruato; & viuus ea fuit fœlicitate, vt Ludouicum filium, Tolosanorum Præsulem designatum, & cum fama sanctitatis præmortuum, viderit referri in Sanctorum catalogum; atque adeò vota illi vouerit, pecuniámque legauerit, extruendæ ipsi Ecclesiæ Massiliensium Minoritarum. Non parùm postea laborauit, vt Incile amplum, seu canalis ex Druentia, aut ex Verduno fluuio, qui Druentiâ excipitur, Aquas-Sextias deduceretur. Opinatus est enim tum demùm Ciuitatem fore florentem, atque opulentam, cùm eius canalis beneficio facile rerum necessariarum, tam cum superiore Prouincia, quàm cum ipso mari habuerit commercium. Septuaginta iam anni erant, ex quo Adamus Craponus Salonensis canalem ex Druentia in Campos lapideos, Crautiamve totam deduxerat, Aquensemque illum etiam adumbrârat; & quoniam opus iam erat alio seu designatore, seu direttore operarum; idcirco scripsit in Belgium, ad obtinendum vnum ex iis, qui ducendis per eam regionem canalibus fuerant præfecti, recénsque communicationem Scaldis cum Mosa meditabantur. Ac futurum quidem esse videbatur, vt quod generosè proposuerat, fœliciter exsequeretur; verùm quæ in-

1629. sequente anno sexcentesimo vigesimo nono superuenit pestis, & rerum perturbatio, secessusque factus Belgenferium, consilium ipsius planè euerterunt. De huiusmodi autem rebus priusquam dicamus, attingenda aliqua sunt, quæ interea molitus est.

est. Imprimis enim occasione cœptæ Bibliorum edi- 1629.
tionis, non contentus indicasse, procurasséque, vt
Româ mitterentur Parisios Biblia Samaritana,
apud virum eruditum, & de bonis literis beneme-
ritum Petrum Valleum patritium Romanum ex-
stantia; misit ipse in Orientem virum sagacem
Theophilum Minutium, ex Minimorum ordine,
qui vberiora requireret, obtentâ illi prius licentiâ
tam à Summo Pontifice, quàm à Generali Ordinis,
prouisóque, ne vel commeatus, vel necessarium vo-
luminibus coëmendis pretium deesset. Et sua sanè
spe frustratus non est; ille enim, optima sorte, com-
perit statim, acquisiuitque Biblia Samaritana, cum
adiunctis, in Tritaplorum formam, Hebraïcis, Ara-
bicisq; (sed eodem tamen, videlicet Samaritani-
co caractere) idque præter duo Testamenta Syria-
ca, Arabicósque Codices compluris. Non est verò
reticendum Daniele Dayminium, ex iis Francisca-
nis, quos Recollectos nominant, seriam nauasse
operam, vt tam hi libri, quàm alij, ac varia etiam
numismata in Minutij inciderent manus. Mandârat
etiam, vt in Cypro perquirerentur Codices, quibus-
cum fuerat iam memoratus Eclogarum, seu excer-
ptorum Porphyrogenneticorum repertus: at ij sic
fuère exturbati, vt nulla tandem exploratione,
quantumlibet sedula, reperiri potuerint. Summo-
perè verò id doluit, qui ex vno, tanquam ex vn-
gue, magna spe concepta, tulerat iudicium. Quare,
ne saltem illius fructu viri studiosi frustrarentur, mit-
tendum censuit Parisios, vt Grotius, Salmasius, eru-

1629. diti alij, pro suo quisque instituto, & peruolurarent, & vtilia deligerent. Adfuit porro imprimis Grotius, qui eius hortatu se statim accinxit ad describendum, interpretandúmque illustria Nicolai Damasceni fragmenta, quæ etiam, cum nuncupatoria epistola, ad ipsum misit. Dum adesset qui similem operi residuo operam nauaret, procurare intereà voluit iteratam editionem Pharmaceutices Antonij Constantini Prouincialis Medici, qui ante annos circiter triginta in id incubuerat, vt ostenderet nihil esse opus ad plantas exoticas, peregrinâque remedia confugere; cum, benignitate naturæ, idem patrium solum, quod homines gignit, ipsis nutriendis, curandisque consentanea & alimenta, & medicamenta prouideat. Quare quod habuit libri exemplum misit ad Renatum Moreum, magnum medicæ facultatis Parisiensis lumen, cui id curare pergratum fuerat. Per idem tempus accepit aureum eruditi Seldeni librum, de Arundellianis Marmoribus, siue faxis Græcè incisis, quæ perillustis ille Comes transferri ex Asia in Angliam, hortosque suos curauerat. Ac memorare quidem par est, Marmora illa fuisse primum operâ Peireskij detecta, erutâque, persolutis aureis quinquaginta, per Samsonem quendam ipsius negotia Smyrnæ procurantem; & conuehenda cum iam essent, nescio qua venditorum arte, Samsonem coniectum in carcerem fuisse, Marmorâque ipsa intereà distracta. Sed & illud addendum est, maximo perè lætatum Peireskium, cum accepit præclaras illas antiquitatis reliquias in tanti Herois incidisse

manus; ac tantò magis, quantò agnouit Seldenum, 1629.
 veterem amicum, eas fœliciter illustrasse. Scilicet
 cui vnicus scopus vtilitas publica fuit, nihil putauit
 interesse, seu sua esset gloria, seu alterius; dummo-
 dò quod esset è reipublicæ literariæ bono prodiret
 in lucem. Existimauit autem thesaurum incompara-
 bilem contineri in illis præsertim rerum Græcarum
 Epochis, quæ non modò historicum, sed fabulo-
 sum etiam tempus summè illustrant, conciliantque;
 dum memorabilia omnia, ab annis vsque octin-
 gentis ante Olympiadas, ad vsque quingentos quin-
 quaginta post earum initium describunt. Adhæc
 variè communicauit priorem partem Epitaphij,
 quod Adrianus Cæsar Borystheni Equo in his, vt
 pat est credere, regionibus mortuo, humatòque in-
 scripsit. Videlicet effossa est ex agro Aptensi Ta-
 bula marmorea illam Epitaphij partem continens;
 cùm residua nondum reperta, necdum eruta fuerit.
 Curauit deinceps Peireskius transferri in ædeis huius-
 modi marmor: intereà verò quia Inscriptio, de qua
 celebres auctores certarunt, potuit ex hoc arche-
 typo nobilissimo corrigi; ideò ad omneis eruditos
 eiusmodi versus misit, exscriptos ex eo marmore,
 cui inculpti sunt elegantissimo caractere.

BORYSTHENES ALANVS

CÆSAREVS VEREDVS

PER ÆQVOR ET PALVDES

ET TVMVLOS ETRVSCOS

VOLARE QUI SOLEBAT

PANNONICOS IN APROS

Ff ij

NEC VLLVS INSEQUENTEM

DENTE.....

Notum est verò, inter vetera per Petrum Pithœum edita Poëmata, Epitaphium integrum legi, speciatimque postremos versus ex heic descriptis, in hunc modum, PANNONICOS NEC VLLVS * APROS INSEQUENTEM DENTE APER ALBICANTI AVSVS FVIT NOCERE, &c. Ille scilicet alio modo restituere ipsos non potuit. Et Casaubonus quidem in illud Lampridij de Adriano scribentis, *Equos, & Canes sic amavit, ut sepulchra constituerit*, retulit quidem inscriptionem; sed supra Pithœum nihil immutavit. Salmasius verò pro sua solertia, medicam manum adhibens, sic legi posse existimavit, PANNONICOS NEC VLLVS APROS EVM INSEQUENTEM: verùm nihil iam coniecturis opus, cùm ipsissima exstet tabula. Prætereo autem, ut occasione huius inscriptionis requisitum miserit Augustam, num vsquam reperiretur nummus, cuius Adolphus Occo meminit; cum inscriptione ex vna parte, KAICAR ΣΕΜΝΟC ΑΔΡΙΑΝΟC, & ex aduersa, ΒΟΥΣΘΕΝΗΣ, idque cum columna, seu cippo, cui impositus est Equus: utque proinde differens de Græcorum adulatione in affectu Imperatoris erga hunc Equum commendando, censuerit nihil esse id mirum; quandò ipsi quoque, (nec soli Ægyptij) euexerunt in cælum vsque Antonium eius amasium. Communicavit etiam inscriptos Constantini titulos in columna quadam milliari ad Forum Iulium eruta; delineationemque

marmorum aliorum recens effosforum, in quibus 1629.
Bacchi effigies cum variis Circes incantamentis: ne
ea memorem, quæ explicuit circa figuras Thymeli-
cas, appositosque in iis thyrsos, cum vitta, & seu
scolymo, seu nuce pinea in apice. Addam-ne, quod
sollicitè elicere voluerit quid ipse sentirem de Parhe-
liis, quæ die Martij vigesima conspecta Romæ fue-
rant, quorumque descriptionem, delineationemque
cum Cardinalis Barberinus accepisset à docto, atque
laborioso Christophoro Scheinero Societatis IESV
Mathematico, iusserat ad ipsum transmitti. Cum
voluerit sanè meam euulgari sententiam, memora-
bile solùm est, excepisse illum cum applausu, quod,
post naturalem considerationem, visus sum ridere
persuasionem vulgi, qua ex hisce phænomenis præ-
sagia ducuntur pro rebus humanis. Nisi id quoque
est notandum, cum Soles quinque visi tum fuerint
(seu, præter verum, spurij quatuor) vix prius vn-
quam visum fuisse tam magnum Solium numerum;
& rem stupendam contigisse, cum idem Scheinerus
decimo post mense, seu die Ianuarij vigesima quarta
septem simul conspicuos eadem in vrbe obseruauit.
Addere certè heic licebit, cum iam mense Iunio
versarer in Belgio, quò ad me de Parheliis scripsit,
fuisse eum mirè sollicitum, ne ex lue, quæ in hac
Vrbe dirè grassari cœperat, supellex mea libraria de-
trimenti quid pateretur. Cæterùm nondum Aquas-
Sextias, cæteraque Prouinciæ inferioris loca prore-
pserat malum; cum versante Rege apud Arecomi-
cos (seu in ea parte Occitaniæ, quæ est proximè

1629. ultra Rhodanum) discessere ex aula non pauci, qui Peireskium inuiserent, salutaréntque. In iis fuère Stephanus Haligræus Cancellarij filius, ex legatione Veneta redux: itémque Henricus Grandis libellorum supplicum magister, & Ludouicus Peletarius thesaurarius; qui apud ipsum diuersantes, cum accepissent Thuanum ex oriente reducem, appulisse Massiliam, eò, cum Peireskio, statim accurrerunt. Fuère præterea Drusus Daubrayus libellorum magister, (nec multò pòst inspector Regius, Intendéns-ve iustitiæ) Philippus Fortinus Hoguetta, & alij. Sequentè Julio, profectus est, cum Oppedeo Præsidi primo, salutatum Regem. Ea occasione, vidit complureis ex amicis aulicis; & Nemausi cum foret, commendauit raram virtutem, eruditionémque Samuelis Petiti quibusdam ex Primoribus, vt Michaëli Marilliaco Procancellario, Antonio Ruzæo Deffiati Marchioni, ærarij Præsecto, & aliis. Erat Petito præ manibus fasciculus Miscellanearum obseruationum in bonos auctores: itaque ipsi auctor fuit, cum aliorum inferendorum, tum non negligendæ interpretationis in ea, quæ linguâ Punicâ apud Pœnulum Plauti efferuntur. Arelate cum rediret, reperit ibi, acquisiuitque annulum quendam Pronubum, seu Arrham genialem, de qua plura per literas cum eruditis disseruit, occasione inscriptionis, TECLA VIVAT DEO CVM MARITO SEO. Postquam rediit, Ciuitas suspitione pestis breui laborauit. Ea innotuit primùm initio Augusti, ex quo vsque tempore constituit Belgenserium secedere, illucque pro-

inde familiam præmisit. Nimirum, præter mali perniciem, prouidit insignem futuram perturbationem ordinum, præsensitque sibi non fore satis virium, vt contentionem sedandis turbis, arcendisque malis imminentibus sustineret. Et experiri tamen voluit, ne videretur patriæ, communisque saluti deesse; verum coactus tandem fuit medio Septembri excedere, conclusis domo famulis, qui totam suppellectilem, & quæ ex sua Bibliotheca, atque Cimeliarchio non asportaret, tuerentur. Belgenferij dies quadragenos pro more transegit, absque vlllo commercio, intra ædeis proprias, hortosque contentus. Consumpsit verò totum id tempus in recuperandæ sanitatis studio (quippe non prorsus benè habuerat) inque plantis horti, viridariisque amœnissimi excolendis. Excepit deinde partim domo, partim reliquo oppido amicos cum familiis varios à ciuitate exturbatos; ac Bonifacium Borrillium imprimis, virum optimum, & cui est spectatissimum cimeliarchium. Defæuit autem morbus in vrbe, non modò toto reliquo anno, sed etiam parte millesimi sexcentesimi ac trigesimi insequentis. Quo loco recitanda foret insignis tumultuatio, quæ exacto morbo concitata in vrbe est, serpsitque etiam in alia loca, ac potissimum in per autumnum. Verum renouare dolorem infandum nihil attinet, ac multò minùs commemorare publicas, priuatàsve causas, quæ terram cœlo commiscuerunt. Referre sufficiat Peireskij domum à direptione vix abfuisse, cum attigua direpta est; ipsùmque fuisse repentina consternatione perculsum,

1629.

1630.

1630. cùm res ita fuit renunciata, vt penetratum in Bibliothecam, Cimeliarchiùmque intellexisset; reuixisse verò, cùm inaudit direptores tametsi visos impetu magno irruere, nihilominus sibi temperasse. Inuisere illum plerique per ea tempora; ac inter cæteros, commorati aliquandiù sunt Henricus Gornæus Marchæuillæ Comes iam tum discessum apparans; profecturus nempe Orator Regis nomine ad Imperatorem Turcarum. Philippus quoque Bethunius, qui Regius antea Romæ Orator, sese in Galliam recipiebat, quique deinceps literis compluribus testatus est, quanto teneretur iucundissimæ consuetudinis desiderio. Philippus item Nunnesius, Emmanuëlque Costæus, quos discessuros in Indiam, nullis non officiis, muneribusque deuinxit, datis per ipsos literis ad Ludouicum Herriardum in Magni Mogoris aula residentem; ad Loppesium Siluanum Goæ versantem, & ad alios; vt exinde nancisceretur, tum rara alia quam-plurima, tum matrices rupes variarum gemmarum. Sic commoratus Samuel Petitus, cuius mentio facta iam est, quémque tum Parisios breui discessurum quibus demeruerit officiis, intelligi præstat ex nuncupatione Eclogarum Chronologicarum, quas non multò post illeic edidit. Nam, *Gestiebat, inquit, iampridem animus, vir illustris, votum hac tabellæ testatum palam facere, quantum te colam, quantum tibi debeam; cùm mortalium nemo viuat hodie, qui tibi magis sit obnoxius, quàm ego; nemo, cui ego magis sim obnoxius quàm tibi. Verùm vt appensa hæc tabella tuo nomini, vir amplissime, & tuum nomen*
his

his nostris libellis in scriptum testimonium potiùs dicent spei, 1630.
quàm de tuo in nos affectu concepimus. Te enim Patro-
num aduocamus, qui adsis mihi, meisque. Tu verò, vir
illustris, patrociniùm ne denega; ita viuas, & valeas;
nostrâ quippe interest. Nam si hi libelli in tuo nomine ap-
parent, nemo bonus est inter eruditos, cui non probentur,
tanquam tibi, viro castigatissimi iudicij, & eruditionis
summæ, probati, &c. Sic Henricus Dormalius Leo-
diensis Canonicus, omnibus quidem literis bonis,
sed fœlici tamen Græcorum Poëtarum imitatione
præfertim conspicuus, quem nisi negotia domum
reuocassent, prolixius longè detinuisset. Sic Ioannes
Iacobus Buccardus Parisinus, ipse quoque omni in-
genua literatura perpolitus, qui, quò posset meliùs
excolendis Musis, bonisque auctoribus quâ Græcè,
quâ Latinè versandis æuum terere, constituerat so-
lum patrium cum Romano commutare. Eò ergo
pergentem detinuit Peireskius quantum potuit, non
dimissurus hieme tota, nisi præoptasset eius stu-
dia quam-primùm inclarescere in magno illo orbis
theatro. Heinc & paterna monita dedit, & literis
variis ita commendauit, vt Cardinalis Barberinus
illum non modò pro solita humanitate exceperit,
sed voluerit etiam inter literatos, quos domi habe-
bat, subinde conscribi. Sic Antonius Natalis, do-
ctus Medicus, qui Hispali antè moratus fecerat ipsi
occasionem Americani commercij, & qui tunc res
naturæ perraras ex nouo illo orbe aduexit; alterò-
que post anno, priusquam regrederetur Hispalim,
dicauit ipsi quandam suam aduersus Medicos Apo-

1630. logiam. Sic Franciscus Gallaupius nobilis Aquensis, qui Hebraicè doctus, si quis alius, & peregrinationis orientalis cupidissimus, Marchæuillæum apud Peireskium rediturum, præstolabatur. Is fuit, cui simul ac Lombardo demandavit præcipuam curam obseruandi Eclipsim Solis, quæ die decima Iunii contigit. Id tamen frustra; quòd montes occidui deficientem Solem interceperint, obseruatâque solùm fuerit magna aëris obscuratio. Defecit nempe Sol ad occasum; nam & nobis Parisiis, horizontem liberum subiit obductus adhuc digitis duobus; cùm deliquium maximum fuisset digitorum vndecim, ac minutorum triginta duorum; cœpisset verò horâ sextâ, cum quadrante, & sesqui-minuto. In talium igitur virorum conuersatione dies ducebat; interieciébâtque tum crebram lectionem; tum rariorum plantarum cultum; tum studium, ac varia de rebus lapidescentibus ratiocinia. Et circa Plantas quidem, viderentur heic enumerandæ præcipuæ; sed immorandum non est in iis, quæ, tametsi habitæ raræ, in aliis tamen hortis visuntur. Aliquæ solùm attingendæ ex iis, quarum habendarum, & per Europam excolendarum prima laus Peireskio debetur. Eiusmodi censei potest Gelseminum Indicum, arborefcens, semper virens, flore luteo, ac suauissimè odorato. Id scilicet primùm ex Sina aduectum, & Belgenferij excultum, fuit deinceps in hortos Regios, & Barberinos propagatum. De his certè Ioannes Ferrarius, ex Societate IESV eruditus vir, in iis libris scripsit, quos tribus post annis edidit de Florum

cultura. Sed addendum est Cardinalem misisse vicif- 1630.
sim Belgenferium Sinensem Rosam, cuius pulchri-
tudo odorem desideratum mirè compensat. Dein-
de quæ dicitur Lifa, siue cucurbita Mechana, quæ
aduecta nempe est Mechâ, dicique potest planta se-
ricea, quòd filamentis turgescat ad opus textorium
non absimile sericeo idoneis. Peireskius certè simul
accepit & grana, quæ ferenda primùm, curandaque
Viaffio dedit; & Cucurbitam integram, totam in-
tus filamentosam; & telam, seu pannum ex eiusmodi
materia confectum. Tum Papyrus Ægyptia ve-
ra, aliâque ab ea, quam Prosper Alpinus descripsit.
Peireskius nempe illam obtinuit ex Saitarum regio-
ne, vbi germana creditur nasci; tametsi, quod sciam,
non fuerit expertus, an charta confecta, siue crassior
ex cortice, siue tenuior ex phyliris, satis patiens scri-
ptionis foret. Opinatus certè initio, cum vidit um-
belliferam, posse pediculos compingi, & ad scri-
bendum vsui esse, in sententiâ non perstitit. Præter-
eâ quæ Nux Indica appellatur Cocos. Non quòd
Nuces huiusmodi non fuerint iamdudum in Euro-
pa visæ; sed quòd ipse etiam tentârit, num sub hoc
cælo prouenirent. Ac germinanteis quidem vidit;
sed vel aëris inclementiâ, vel quòd non satis curatæ
fuerint, non adoleuerunt pro votis. Rursus Zinzi-
ber, quod ex India allatum virescere deprehensum
est, transmissumque deinde Parisios ad Vidum Brof-
seum celebrem Medicum, & Regionum hortorum
instructorem primum, demonstratoremque prima-
rium; à quo aliunde, & ab antè nominato Vespas-

1630. siano Robino subdemonstratore perrara obtinuit. Nihil autem dico de Myrto latifolia, ac flore pleno, de Styrace, de Lentisco, vnde Mastiche, & aliis prius memoratis. Multò minùs refero Gelseminum Americanum maius, flore phœniceo, Persicum violaceo, Arabicum pleno: Arantia flore rubeo, atque variegato: Mespilum, & Cerasum acidam, sine nucleis; ficum Adameam, cuius fructum Peireskius est interpretatus ex eo genere racemorum, quos exploratores ex terra Chananæorum retulerunt; vites rariores habitas Tuneto, Smyrna, Sidone, Damasco, ex noua Francia, aliisque locis. Minimè omnium denique hæreo circa sollicitudinem, qua opus topiarium curauit; qua arbores in quincuncem disposuit; qua totum solum irriguum fecit; qua cauit, ne per hiemem tenerioribus plantis noceretur: qua accersiuit ad florum copiam peritissimos odorarios; qua, vt paucis dicam, nihil prætermisit, quod existimauerit facere ad amœnitatem. Hoc potius insinuo, peregisse illum experimenta varia circa plantarum semina, gemmasque, & surculos variè commiscendos. Placuit autem potissimùm inserere Myrto non Gelseminum modò, sed etiam Apianam (dicunt vulgo Muscatam) vitem; vt experiretur quale esset vinum, Myrtiten antiquitùs dictum. Expertus porrò Lapidem esse, è quo in humente loco erumperent, ac succrescerent fungi; deprehendit denique ipsum nihil aliud esse quàm Tuber insolitæ magnitudinis, instar lapidis induratum. Et cum Renatus Moreus retulisset ex Mercurio Gallo belgico manum è sugge-

sto enatam, monuit disquirendum num ea fortè 1630.
fuiſſet ex ramosis fungis, qui non ex iis lapidibus
ſolùm, ſed ex lignis etiam putreſcentibus exoriantur:
ac num impoſtura fuiſſet, aut credulitas, quæ
fabulam de digitorum obſeruato motu feciſſet. Sed
hæc de Plantis. De ſtudio rerum lapideſcentium
paullo vberius dicendum eſt: quandò & copiam, &
occaſionem de iis diſſerendi creberrimam habuit; &
ad ipſa loca frequenter deduxit hoſpites ſimilium
curioſos; vt comprobatiorem faceret ſententiam.
Cum ergo in colle, quem Deſenſum vocant, oc-
curriffent Pectinitæ, Oſtreitæ, Cornu Ammonis,
aliique lapides diuerſimodè figurati; & in campo
re, ac nomine longo, intraque cauernam Gueri-
neam reperta fuiſſent folia ex quercu, alno, ilice,
vlmo, nuce, populo, hedera, lauro, aliisque arbori-
bus, ita conuerſa in lapides, vt ſuis tamen neruulis,
& denticulationibus ſuas indicarent ſpecies; cœpit
exinde recudere, firmarèque antiquam ſuam de lapi-
dum vniuerſorum generatione opinionem. Quippe
in ea non fuit ſententia, vt exiſtimaret omneis lapi-
des ab initio Mundi formatos; ſed voluit temporis
progreſſu pleroſque ita fieri, vt ſinguli originem
debeant ſuæ materiei, propriisque ſeminibus; con-
figurationem verò partim ad naturam, partim ad
caſum referant acceptam. Nam cum omnium ma-
teries ſit aqua, ſeu liquor, aut ſuccus; exiſtimauit va-
riis in locis contineri varia rerum ſemina, ac ſpecia-
tim lapideum, quod liquori immiſtum, lactis inſtar
ipſum coagulet, ſpecialè que imprimat formam.

G g iij

1630. Heinc Crystallum, Adamantem, Amethystum, simili-
 leisque lapides fieri, cum illorum semina limpida
 liquorem, cuiusmodi solum perficere possunt, nacta
 fuerint; ceteros vero, cum semina eorum magis
 turbidum, & obscurum. Et quoniam liquor tunc
 contineri, conquiescereque in cavitae quadam, &
 quasi vase, seu conceptaculo debet; inde effici, ut
 pretiosi etiam illi lapides fundum habeant crassum,
 obscurumque, tum quia conceptaculum terreum,
 immundumque ut plurimum est; tum quia quic-
 quid est in liquore crassum, subsidit, coagulatio-
 nemque proinde in fundo facit hebetiorem. Cete-
 rum ipsos, dum coagulantur, diffindi, & multipli-
 cari, ut grana spicae, intra vaginam: subire au-
 tem Crystallum figuram oblongam, hexahedricam;
 Smaragdum dodecahedricam; Adamantem, &
 Rubinum octahedricam: & ita de aliis, propter spe-
 cialia semina, iuxta quae lapides non minus con-
 stanter, regulariterque, quam stirpes, atque anima-
 lia suarum sunt configurationum. Quod spectat ve-
 ro ad figuras Concharum, Cochlearum, Stromby-
 lorum, Ostreorum, & innumeras alias; id esse ex ca-
 su, quo, animalibus demortuis, contingit testas, cor-
 ticisve conceptacula fieri excipiendo, continendo-
 que lapidescenti illi humori, qui coagulatus indura-
 tusque, continentis figuram induat; quo etiam mo-
 do lapides Stellati ex spolio, atque incisuris quo-
 rundam vermium formati possunt. Quin etiam par-
 tem humoris subtiliorem, penetrare in ipsam testam,
 adeo ut ipsa quoque lapidescat; licet evadat friabi-

lior (vnde in multis non cohæret) & remaneat tamen candidior interiore nucleo; qui aliunde, præter crassiorem humorem, immistam habere corrupti animalis substantiam possit. Mirum eam ob causam non esse, si non modò intra hos nucleos, sed etiam interdum intra Crystallum, & lapides alios transparenteis obseruentur paleæ, muscæ, & id genus similia; has enim res casu repertas, aut in conceptaculo, aut in fluore illo, cùm induruit in lapidem. Folia autem illa plantarum lapidescere, eodem modo, quo dictum est testas; scilicet subeunte puriore humore, qui, si impurior fuerit, lapidem crassum circumformet; vti constitit in lapide quodam intra Musæum asseruato, qui diffusus florem contentum, petrificatùmque exhibuit. Sic etiam Osteolitha fieri, seu ossa humana, & alia lapidescere censuit. Et ad generationem quidem illorum lapidum polyhedricorum, argumentabatur ex conformatione salis, aluminisque in suas figuras. Circa alios verò, meminerat primùm, quod primis pubertatis annis obseruasse illum memorauimus, dum ad minorem Rhodani alueum, in quem Sorga fluuiolus sese exonerat, nataret. Nimirùm simul adnotârat turbatiorem tum fuisse Sorgam, ex terræmotu ad illius scaturiginem excitato; &, propter intumescentem ea tempestate Rhodanum, aliquot diebus restagnasse. Vnde & ratiocinabatur, potuisse ex ea concussionem germen lapideum ex ipsis vsque visceribus terræ excerni, & cùm aqua sic deuehi, vt limo ex illa restagnatione subsidenti, sensimque concreto, com-

1630. mistum, lapides illos efformârit. Deinde, quod ad indurationem; meminerat trium calculorum, quos Ioannes Brunus Chirurgus sibi dederat, recens ex vesica infantis eductos. Si quidem cum is, qui primò emerferat, esset planè durus, qui secundo mollis, qui tertio penè fluidus; omnes tamen paucis post diebus eiusdem fuere duritiei. Quod autem morantes diutiùs in vesica calculi ex accedente noua materia pluribus crustis superuestiantur; dicebat id esse, quod in variis cryptis obseruamus fieri, vbi aqua lapidosa supernè distillans tophos, aliòsve lapides creat. Et quòd granula sabulosa, quæ intra vesicam, compingantur sæpe à viscido illo, & calculoso humore, qui defluit ex renibus; declarabat id ipsum esse, quod in montibus ac fluminibus plerumque contingit. Siquidem plureis rupeis videmus, quæ ex pluribus minutioribus lapidibus constant, intertexente illos communi materia, quam necesse sit fuisse posterius saxeam effectam. Habuit & ipse intra Musæum eductam ex Druentia equinam soleam ferream, quæ ita est circumdata lapillis flumatilibus, vt lapidosa alia substantia illos inter se, & cum ferro adglutinet. Idem visitur & in ense, & in circulo ferreo, eductis ex Rhodano; idem in magno clauo æneo, quem eductum ex Sequana Lomenius ad ipsum transmisit. Argumentum inde ducebat, tum de germine lapidifico ex montibus vsque, & aquarum scaturiginibus deraso; & de lapidibus, qui in singulos dies in mediis fluuiorum alucis generantur; qui ipsi quoque suapte natura ad rotundam, vel oualem

oualem figuram accedunt; nisi quòd pro conditione conceptaculi, aut ex volutione, detritione, contractione, degenerare ab ea possunt. Vt de sabulo autem illo calculoso obseruationem adiiciam, animaduertit ille primus, ipsum à natura ita conformari in figuram rhomboicam, vt microscopio inspectum, appareat veluti rhomborum lateritiorum congesta moles. Ex quo difficile non est caussam explicare illius doloris, quem sabulum eiusmodi cum vrina egestum creat; nempe singulorum granorum acutiores anguli canalem ita vellicant, vt sui sensum acerrimum faciant. Ex his, rogatus aliquando de flexilitate illius Cotis, quam à Iacobo Hallæo Parisiensi Rationum Magistro communicatam habuit; illam ad Talchum retulit: opinatus nempe fluorem talcho gignendo comparatum sic fuisse commistum arenæ, seu iis granulis, ex quibus cos pertexitur; vt crassitudo coticularis talchi pelluciditati, læuorique obstiterit; & talchica flexilitas obstiterit cotis rigori. Sic rogatus de lapidibus Crautiæ, Herculeorumve camporum; censuit totam illam planitiem potuisse olim restagnare exundante potissimum seu Druentia, seu Rhodano, & lapidifico germine simul deuecto, coagulante. Argumento fuit, quòd in salium concretionem obseruamus. Quippe, vt in vase, ex quo aqua sali commista euaporatur, resellæ maiores in fundo, quàm ad latera relinquuntur; quòd illeic falsedo vberius, diutiùsque resideat; sic in medio Crautiæ, quod depressius est, maiores longè lapides, quàm ad oras obseruantur; & ad maritimas

H h

1630. quidem, paludofasque præfertim, vbi lapilli vix attingunt nuculae magnitudinem; cum in medio lapides sint capiti humano plerumque æquales. Quod difficultatem potissimum fecit, fuit multitudo incredibilis piscium, concharum, aliorumque marinorum animalium, quæ in summis etiam montibus saxificata visuntur. Attamen, quoniam obseruauit in benè longa montium serie à Belgenferiensibus vsque, quandam quasi zonam exstare, editam quidem, sed libellatam tamen, & horizonti, planoque maris parallelam, quæ eiusmodi animalibus saxeis effectis referta sit: nullus penè dubitauit, quin mare eò vsque pridem occupauerit, & saltem ad diluuij tempus (nisi ad mundi vsque initium, priusquam aquæ diffuerent) recurri posse existimauit. Nam mare quidem paullatim aliquas deserere oras, inuadere alias, duxit compertissimum; vti Aristoteles comprobauit de Ægyptiaca, Polybius de Euxina, ipse de Arelatensi: quippe Nilo, Danubio, Rhodano, aliisque fluminibus ex terra continuò delata producentibus continenter; adeò vt temporis progressu, & loca humilia euadant excelsa, & littoralia mediterranea. Quam etiam ob causam scripsit aliquando se credere fore, vt Veneta vrbs continenti adiungeretur; quòd ex tempore nescio quo, promotæ foret continens passibus mille, & quingentis. Exinde præterea coniecturam duxit de formatione Rupium, quas mundi præsertim initio censuit genitas ex copiosissimo humore vniuersam terram obruente, & semine saxifico eidem terræ intersperso.

Heinc euenire certè potuisse, vt molli adhuc con- 1630.
cretionē, quæ flumina tunc erupere, cœperēque de-
currere, rupeis passim perfregerint; neque enim al-
ueos profundissimos, quibus ad vtramque ripam ru-
pes eminent, vniformis contexturæ, atque altitudi-
nis, excuari ita potuisse ex detritione insensili, si
durities perpetua fuisset. Fortè etiam inde effectum,
vt aqua ab ortu in occasum diffluente, & quæ Me-
diterraneum iam est, locum excauante, pleræ-
que conualles ita apertæ fuerint, vt rupes, atque
adèò montes eundem situm ab oriente in occiden-
tem seruauerint; cuiusmodi sunt non præcipui mo-
dò, qui in hac Prouincia, sed & Pyrenæi, Appenni-
nus, Rheticæ Alpes in Europa; Taurus in Asia;
Atlas in Africa; ac nostratibus etiam plerum-
que ostentantibus faciem præruptam versum ma-
re. Quòd autem maritimæ Alpes, & minores quæ-
dam montium, consequenterque vallium series alium
situm obtineant; id esse potuisse ex speciali aquæ
defluxu; ad eum modum, quo obseruamus post flu-
minis exundationem, recurrentem ex ripis aquam
limum congestum exarare, seu creare fossulas, at-
que adèò protuberationes, situ versus alueum flu-
minis transuerso. Sed de his iam nimis. Solitus est
etiam sermones eruditos conferere, de cadauere Gi-
ganteo Tuneti effosso, ac immensæ propè magni-
tudinis, vt Thomas Arcolus, vir profectò mul-
tiscius, illa ex ora significauit. Scripsit nempe Cra-
nium continere posse mellereolas Prouinciales octo,
hoc est, Parisiensem liquidorum modium, cum do-

drante. Immanis sanè vastitas; & ob quam Peireskiius Arcosium admonuit, spectaret omnia propius, expenderétque scrupulosius. Posse certè molarem dentem, quem ad se transmiserat, aut prægrandis Elephantis, aut Balænæ cuiuspiam esse. Summam ad hæc lætitiã cepit tum ex Minutij reditu, tum ex inuentione Tripodis cuiusdam. Siquidem ille prospero successu ex Ægypto adueniens, libros adspertauit non paucos, ac potissimùm Copticos, hoc est caractere, & idiomate Ægyptio antiquo conscriptos; idque præter alios, quos cum iam antè memoratis Samaritanis miserat. Aduexit & Mumias duas (cadauera videlicet antiquissimæ illius, & sumptuosissimæ condituræ) quarum altera fuit præcipuè grandis, integra, insignis, & quantum licuit ex ornamentis coniecere, Principis viri. Attulit & numismata, ex quibus magni æstimauit tetradragmata duo, alterum Atticum, alterum Tyrium; ac numisma Hugonis, Regis Hierosolymorum, & Cypri. Ad Tripodem quod attinet, is ad Iulij Forum fuit erutus; & quia non fuit multùm pedali procerior, existimauit Peireskiius fuisse ex votiuis per templa dispositis, instar illius præcipui, cui Phœbas insistens, & ex subiecto antro spiritum ducens, bacchabatur, credebaturque oracula fundere. Eius occasione deinceps varias literas Parisios, Romam, & aliò dedit, vt prouocaret eruditos ad differendum de incompertis quibusdam Tripodum mysteriis. Baseos illius triquetrae medium foramen est triangulare, ex circularibus lineis: extrema autem Empufas fulciunt sustentan-

teis scaphidium : sed ita, vt cum omnia simplici at- 1630.
 tactu cohæreant, motu minimo collabantur. Ni-
 mirum interpretabatur illo spiritu agitante, corrue-
 re debuisse omnes Tripodas, facta aliqua partium
 concussionem. Ratiocinatus præterea est Cortinam
 fuisse non illud vas (neque enim Pythonissam eò
 conscendisse) sed hemisphærium aliud superficiem
 quasi squaminosæ (vt imitaretur Pythonis serpentis
 ab Apolline interfecti exuium) quo memoratum
 mox foramen immediatè obtegeretur : adeò vt Sa-
 cerdos haberet Cortinam suppositam, & imminens
 scaphium. Laborauit autem solùm, vt exprimeret,
 coniecturisque approbaret ecquid illo triangulo
 curui lineo designaretur. Quare neminem virum do-
 ctum ea de re non consuluit ; ipse interea tam circa
 id, quàm circa parteis alias eos eruditionis fundens
 gurgites, vt omnes omninò concefferint palmam.
 Omnium nomine audiatur Holstenius, *Nam, quæ,*
inquit, hæc super re ad reuerendum Patrem Puteanum
bene longa συζητήσας scripsisti, ea frustra expectaueris vel
à me, vel à quouis alio antiquitatis studioso : ita tu om-
nem diligentiam, curamque prauertisti, &c. Prætereo
 autem vt ad habendum pleniorẽ eius rei notitiam,
 conquisierit Tripodas plureis, maximè verò ex Ita-
 lia : vnde Menetrius aliquot misit, præter exquisi-
 tam descriptionem, delineationemque aliorum, quos
 obtinere non potuit. Sub initium sequentis anni, 1631.
 perseverabant adhuc turbæ, cum Princeps Condæus
 in Prouinciam missus, eas demùm sedauit. Vere no-
 uo Cardinalis à Balneo vtraque sua legatione fun-

1631. ctus, & accepto Parisiis purpurato pileo Romam rediit, ac per Prouinciam iter instituens, inuisere voluit Belgenferij veterem amicum. Inter cætera autem suauissimum habuit & Murniam illam antedictam conspicere, & Peireskium tam de illo, quàm de cæteris condiendi generibus, edifferentem audire. Quæstione interim suborta, num Ægyptij quoque Naulum ori apponerent; placuit varia lintamina, fasciolasque effringere, & αἰτωψία rem explorare. Itaque capite vix tandem ex inuolucris euoluta, studiosè quidem, sed frustrà tamen Naulum in ore perquisitum. Discessurum non erubuit exorare Peireskium, pateretur sarcinas suas nouo onere prægruari. Quippe transmissurus erat ad Holstenium ad vsque viginti MSS. Codices Græcos, ex Platonis, Aristoteleisque interpretibus, quos ex Bibliotheca Pacij erutos, & ducentis aureis coëmptos pridem mittere destinârat. Itaque Cardinalis volens, ac pro suo in literas, literatosque affectu, conuendorum assumpsit curam. Quo loco memorandum est deduxisse tum illum secum Gabrielem Naudæum Parisinum, nominis inter literatos magni, & ex libris iam editis Peireskio cogniti, & cari. Quamobrem Peireskium iucundissimum duxit tum virum complecti, affarique coràm, tum gratulari Patrono, quòd talem à studiis virum delegisset. Et quantum quidem fuerit illius consuetudine delectatus, retulit profectò non semel, nescius an magis admiraretur animi candorem, atque lenitatem; an inexhaustam eruditionem, notitiamque omnium librorum. Quan-

cum verò ipse Naudæus & Peireskium suspexerit, & 1631.
illius beneficiâ cumulatâ discesserit, testatum de-
inceps fecere tum priuatæ Epistolæ, tum nuncupa-
tio publica Iatrophilologicæ quæstionis, *An matu-
tina studia vespertinis sint salubriora.* In hac certè Me-
cœnatem *literatorum omnium* appellans, veritúsque
prisce Mecœnatis sortem, vouet Panegyricum, &
cur dedicet intereà id opus, *in caussa fuerunt*, inquit,
admiratio tuæ virtutis, & indignatio, quam dudum in
*me concepi, quòd ipsa non omnibus eruditorum calamis ce-
lebretur, quibus tamen quotidie materiam suppeditat de*
cunctis fermè rebus doctè, subtilitèrque differendi. Et rur-
sùs, *Quod equidem vt faciam, induxerunt me primùm*
proprie meæ rationes, qui iamdudum in tuo ære viuo,
omnèmq; cultus, & obseruantia significationem tibi ex-
hibere flagrantibus votis aueo, desideròque supra modum.
Deinde verò optimi, & eminentissimi mei Mecœnatis
Ioannis Francisci Cardinalis à Balneo exemplum, qui
cum aliàs tecum adeò lubenter, suauissimèque versaretur,
vt cum nullo alio literatorum magis, nunc etiam nihil de
antiqua sua beneuolentia remittit, sed te, licèt absentem,
amat, suspicitque quam-maximè. Illa autem omitto,
Qui me iampridem incredibilibus amoris, & beneficentiæ
tuæ illecebris deuinctum esse voluisti, compluráque alia.
Deducto Tolonum vsque Cardinali, neque priùs
dimisso, quàm è portu soluisset, rediit Belgense-
rium. Ex aliquo tempore vsque agebatur de nu-
ptiis, quas Claudius ex fratre nepos in comitatu Ve-
nascino, seu Auenionensi ambiebat. Tunc itaque
assensum præbuit, vt ille exinde in vxorem duceret

1631. nobilem puellam Margaretam Alresiam, donatione facta Riantiensis Baroniae, & concessione dignitatis Senatoriae, ea solum lege, ut sibi functio integra per triennium reseruetur. Imminebant Paschalia, cum corripuit illum insignis quaedam Paralyfis ad dexteram omnem corporis partem. Scilicet extra limen domus, ac in aditu horti confidebat, reclinatūque fortè habebat totum corpus in dextrum femur, cum subito sensit eiusmodi femur non leuiter obstupefactum. Conatus loco emouere, nisi adiuuante famulo non potuit; neque deinceps incedere, ob similem cruris, pedisque stuporem. Perrepsit continuo in brachium affectio, adeo ut scriptionis fuerit incapax. Serpsit & in linguam, quae proinde haesit; ac licet nonnihil balbutire, murmurare videretur, voces tamen distinguere, dearticulare non potuit. Subiit quoque aurem tinnitus, qui, nisi aliis partibus simul solutis, non euanuit. Est autem facta solutio post exactam hebdomadam, occasione hilaritatis, admirationisque subnata. Cum allatae nimirum fuissent à Thuano litterae excusationem continentes, cur Belgenferio non transiisset, laetitia quadam gestiit; & cum subinde nescio quis hymnus in Lilijs, Rosaeque amores scite caneretur, ita captus est suauitate cantus, & strophes cuiusdam lepore, ut, quemadmodum Cræsi filius, prorumpere volens in aliqua verba, ac in ea speciatim, Quàm pulchrum est hoc! prorsus in illa proruperit, eoque momento libertas fuerit membris omnibus restituta. Destinavit porro deinceps iteratò Minutium, ut
venatum

venatum iret libros orientaleis, factò præsertim animatus præclari viri Iacobi Golij, quem Hollandiæ Ordines, propter insignem Arabismi, Matheseosque peritiam, substituere inclytis duobus Academiae professoribus, Thomæ Erpenio, de quo antè, & Willebrordo Snellio, quem Kepplerus meritò censuit subtilissimum Mathematicorum. Golius scilicet nomine, impensisque Ordinum bis iam in Orientem profectus, tantum corrogârat & in Academia deposuerat librorum thesaurum, vt viso eorum indice, quem ad me à Golio transmissum, & volentibus benè multis typis euulgatum ad eum miseram, subito studio inarferit, mittendi rursùs in Orientem, qui in id incumberet, vt, quantum liceret per priuatos sumptus, simileis libros Gallia haberet. Dedit autem Minutium in comitatum Marchæuillæi, qui mense tandem Iulio Constantinopolim discessit. Et dare quidem prætereà voluerat Holstenium, Buccardum, aliòsque eruditos viros, qui freti patrocinio auctoritatèque Regij Oratoris Bibliothecas in monte Atho, aliisque locis explorarent; verùm illi, vtcunque forent ad id peragendum propensi, non potuerunt tamen esse satis temporis, ad discedendum comparati. Vnicus comparatus fuit nominatus antè Gallapius, qui non multùm tamen temporis Constantinopoli moratus, discessit in Libanum montem, & cum Maronitis ita constitit, vt etiamnum cum illis degat. Post Marchæuillæi discessum, renuntiatum est fuisse Elephantem Tolonum aduectum. Procurauit itaque ipsum adduci Belgenserium, vt posset

1631.

quædam explorare, de quibus ante annos quatuor ad Puteanos scripserat, cum animal fuisset deductum Parisios. Aduhebatur tunc ex Italia, idemque fuit, qui ante annum ostensus Romæ fuerat: demiror autem quorsum possessor dixerit Peireskio annorum esse quatuordecim, cum Romæ superiore anno fecisset solum undecennem, ut ex ipsius effigie dicata Gualdo Equiti, exque facta per Bottifangum descriptione, intelligi licet. Peireskius porro toto biduo, seu rogando, seu experiundo, ita multa addidit, ut sibi factum putaret satis. Inter cætera, cum probasset omne genus edulij, iussissetque dulcia præfertim (quod gratissima forent) ministrari, adeo ut Elephas iam ipsum & agnosceret, & blanditiis prosequeretur, fiduciam cepit (sed præeunte animalis Governatore) ingerendi brachium in os, explorandique ipsius denteis. Deprehendit autem hinc inde in utraque maxilla binos, ut planè octo existerent, & non solum quatuor, ut voluerat Plinius. Neque verò denteis attrectauit modò, sed etiam per Governatorem ceram ipsis applicuit, quò illorum simul magnitudinem, formamque faceret expressam. Exinde autem perspectum habuit, memoratum molarem dentem ex Africa missum ab Arcosio, Elephantis esse, non Gigantis dentem: neque est plius demiratus, cur ex Gigante Theutobocho tam pauci fuissent dentes ostensi. Ad hæc depingi Elephantem triplici facie voluit, ac recubantem potissimum, ut commissuræ melius paterent, quæ inter pedem, & tibiam, tibiámque & femur; ad conuin-

endum errorem, qui auctoritate Strabonis, aliorumque inualuerat de inflexilitate crurum, fabulifque superexstructis. Adicere autem solebat, cum hæc deinceps memoraret, minimè potuisse antiquos articulationem latere, quòd in quibusdam vulgò vocatis Medallionibus expressissent Elephantem funambulium; insigni quadam utique non mobilitate modò, sed & flexilitate crurum. Rursùs non modò partium omnium dimensiones excipi iussit, sed etiam cum animal foret postea deducendum Aquas-Sextias, demandavit Fratri, itémque viris industriis Ioanni Lombardo, & Iosepho Sucheto, ut explorarent ipsius pondus. Itaque ipsi rem peregerunt, confecta bilance ex trabe debitè suffulta, idoneisque funibus illigatis & machinæ lignæ, qua animal sustentabatur, & lignæ cuppæ, quæ pondera (tormentarios nempe globos) continebat. Hoc proinde modo exploratum est, comprobatumque Elephantem pendere libras Prouincialcis quater mille, & quingentas: hoc est Parisienseis proximè ter mille quingentas: & Romanas duodenùm vnciarum quinquies mille proximè. Accepit deinde magno cum dolore obiisse duo carissima capita, videlicet Aleandrum Romæ, & Pignorium Patauij; quorum quàm antiqua, & constans, quàmque variis officiis exculta fuisset amicitia, intelligitur ex hæcenus dictis. Cariores porrò exinde habuit, quas iam asseruabat illorum icones, ipsasque, cum rediit in urbem, sic in Musæo posuit attiguas, ut ingredienti statim paterent. Consolationi etiam fuit, quòd ita Aleandro parentatum inaudit,

1631. vt ipsius laudatio pronuntiata publicè fuisset per disertum virum Gasparem Simeonium in concione per celebri Academicorum Romanorum; & Pignorij memoriam ita fuisse caram laudatissimo illius, litteratorumque aliorum fautori Dominico Molino, Sancti Marci Procuratori, vt & tumulus excitatus, & epitaphium positum ab ipsomet exstitisset: quod Philippus etiam Tomasinus, ille de sua patria, conciuibusque eruditis adeò benè meritus, ad calcem eorum, quæ de Pignorij Bibliotheca, Musæoque scripsit, memorauit. Præterea autem, neque Simeonium, neque Tomasinum filere potuisse amicitiam, quæ inter *μακαριτας* illos, ipsùmque intercesserat. Hoc anno, ac mense Nouembri memorabile illud contigit, quod Planeta Mercurius fuit primùm sub Sole, seu in disco Solis conspectus. Admonuerat antè Kepplerus publico scripto Astronomos, rerumque cœlestium studiosos admirandi spectaculi: quamobrem ipse quoque Peireskius suarum partium esse putauit ad illud attendere, ac tantò magis, quantò priùs persuasus visam in Sole Mercurij stellam Caroli Magni temporibus (ex Adelmo, Ademaróve in serie Annalium Aimonij) dissuasus iam fuerat, ratumque habuerat visam solùm fuisse Maculam insignem, ex iis, quæ peruulgatæ iam sunt; quòd per octo dies apparuisset, cùm Mercurius sub Solis disco aliquot solùm horas infumat. Apparauit itaque scenam, in quam Solis radij telescopio transmitterentur, vt exhibita Solis specie pròderetur Mercurij vmbra. Atque aduigilauit quidem, quantum licuit, aut memi-

nit (siquidem Kepplerus calculo diffusus attendi vo-
luerat toto triduo ante, & post diem septimam, ab
exacto cuius meridie apparitionem mediam cele-
brandam deduxerat) Verùm cùm apparitio anteme-
ridiano tempore defierit, obseruandi memoriam to-
to illo manè ademit hospitum quorundam præsen-
tia, quibus & ad sacrum audiendum ducendis, &
mensâ lautissimâ excipiendis sese addixit. Insigneis
proinde fudit querimonias, cùm tempus accepit ce-
lebrati spectaculi, ac mirè aliunde gratulatus est,
quòd mihi primo, ac fortè soli, cùm versarer Pari-
siis, id obseruare concessum fuisset. Obseruauit nem-
pe Mercurium à medio ferè Solis disco in limbum vs-
que excurrentem (ac tanta quidem exilitate, vt trien-
tem minuti non excefferit) excedentem autem à lim-
bo horâ matutinâ decimâ, ac minutis viginti octo,
cum boreali latitudine minorum sex, & trientis.
Heinc lætabundus obseruationem quoquouersum
destinauit, neque ipsam modò; sed quos de ea etiam
edidere commentarios, tum Willelmus Schickardus,
optimus ille, doctissimûsque apud Tubingenseis
professor, tum Martinus Hortensius, laudatus Hol-
landiæ Mathematicus, & Philippo Landsbergio in-
condendis Tabulis Astronomicis adiutor. Hieme
ingruente laborare cœpit solitis hæmorrhoidum,
calculique doloribus; adeò vt cùm Prorex Marescal-
lus Vitrius in Prouinciam missus, adesset Toloni,
illum quidem inuiserit, sed sellâ gestatoriâ vectus.
Quin-etiam inter colloquendum affectus est discru-
ciatûsque summa vrinæ difficultate. Apud amicum

1631. cum diuertisset, nescio quis admonuit in Zem-
biorum insula paucis milliaribus distante scaturire
aquam huiusmodi doloribus sedandis mirè condu-
centem, ac, cæteros inter, Andream Dauoriam sic
fuisse illius vtilitatem expertum, vt & Genuâ vsque
quæsitum ex ea mitteret, & Præfectus triremibus,
eò sæpe deflecteret, vt ex ipso biberet fonte. Ita-
que Peireskiius confestim in insulam misit, aquam
vsurpauit, ipsamque non vtilem modò ciendæ vrinæ,
sed immutando etiam toti corporis habitui inuenit;
adeò vt relatus Belgenferium visus fuerit breui pror-
sus conualuisse. Verùm non diù constitit huiusce-
modi valetudo: siquidem statim tempore verno in-
1632. sequentis anni sexcentesimo, ac trigésimo secundi sic
variè diuexatus fuit, vt actum de eo sæpiùs videre-
tur. Quippe ad hæmorrhoidum, vrinæque difficul-
tatem accessit febris continua, quæ remitti quidem
nonnihil est visa sub decimum quartum diem, cum
Marescallus ipsum inuisit; verùm inarsit magis de-
inceps ad diem vsque quadragesimum secundum,
quo quotidiana illi successit dierum quindecim, aut
viginti. Nec verò cum iis solùm morbis conflictan-
dum ipsi fuit; sed & cum insigni tumore ad regio-
nem abdominis, superiorémque femorum partem;
itémque cum inflammatione, tumoréque ingenti in
altero bracchio. Ac parùm fortè hæc omnia: gra-
uissimum fuit, quòd clystere non satis cautè admi-
nistrato, ea facta fuit hæmorrhoidum læsio, vt gan-
græna ad eas partes subnata breui fuerit. Et statim
quidem Cassanei imploratum auxilium; verùm ipse

quoque detentus inualetudine adire non potuit. 1632.

Misit tamen ad ipsum Sebastianum Richardum, qui medicinam Dinæ primùm, ac deinde Massiliæ magna cum laude exercuit; quique eâ solertiâ serpenti iam morbo iuit obuiam, vt illum planè restinxerit, Peireskiùmque non multò pòst reliquerit conualescentem. Vt omninò porrò conualesceret, non contulit parùm insignis lætitia, qua perfusus est, cum à Ludouico Meynerio Lirinensi Religioso, viro erudito, ac imitatione Antonij fratris optimi studioso mathematices, duo habuit pocula argentea ex Valauriensi agro, dum in vineam effoderetur, defossa. Nempe, quòd vnum intra aliud appositè contineretur, ratus est ea esse ex iis, quæ & *συνδυο*, & Symbibæ appellarentur; & quòd ad oram interioris corona aurea viseretur, perspicuum fieri censuit, quid esset antiquis, *Vina coronare*. Quin ex punctatis etiam ad oram exterioris literis ΟΥΕΝΙΚΟΙΜΕΔΟΥ, iudicauit eadem esse ex iis poculis, quæ *γραμματικὰ*, seu Literata dicerentur (quandò præsertim capacitas deprehensa est tredecim continere cyathos, iuxta numerum earum literarum) cuiusmodi fuerunt & illa, quibus olim inscribebantur voces CAIUS, IULIUS, PROCVLVS, vnde carmina.

NAEUIA sex cyathis, septem IUSTINA bibatur, &c. Ad-hæc deduxit originem, cur geminata ebiberentur, ex antiqua vsque barbarie; qua in craniis hostium interfectorum bibebatur, & quò quis plures occidisset, eò in pluribus agglutinatis biberet. Nempe homines mansuefactos id tandem moris

1632. exhorruisse, & substituisse tamen vasa, quæ cranij formam retinerent (vt quodammodo ista retinent) &, propter materiam, nihilominus parem horrorem non crearent. Denique occasione nata tum ex hisce poculis; tum ex hemina, seu semifextario æneo antiquo, quem Nemausi repertum, visumque (nescio an apud Paludanum, an apud Tornerium, ante annos treis) Petitus deinde ad illum detulerat: tum ex alabastro per æstatem accepto ex reliquiis naufragij, quod perpeffa est triremis Pontificis Nuncium Ceuam in Galliam vehens, postquam effractum instaurauit, vsusque est iucundissima per aliquot hebdomadas consuetudine Menetrii; tum ex modulo Congij per Aleandrum habito, ac deprehenso continere ex Aqua Gapelli libras Prouincialcis nouem, & duas vncias, per eclyptica pondera; tum ex pluribus aliis vasis, quæ aut illeic habuit, aut quæsitum misit; occasione, inquam, ex iis nata, cœpit varia cum Salmasio, aliisque viris eruditis circa mensuras, pondera, vasaque ipsa differere. Scilicet opinatus est, fuisse antiquos adeò solerteis, vt nullum vas conficerent, quod non & præscriptam mensuram, & certum pondus contineret. Confirmatus autem per id tempus est, cum pilam ponderum antiquam ab Aleandro ad se allatam, cum veniret in Galliam, explorauit, & comperit vascula eius singula videlicet libræ, semissis, trientis, quadrantis, sextantis, vnciæ; continere ordine eodem acetabulum, cyathum, mystrum, concham, chemen, & cochlear: idque præter incithegam, seu situlam vasa
 conti-

continentem, quæ & pondere est dupondium, & 1632.
mensurâ quartarius; sed ausulis nempe ad oram de-
pressis. Prætereo verò, vt eius rei factus deinceps
fuerit certior, cum postquam in urbem, ac musæum
rediit, quoddam reperit vasculum, in quo circulis
variis, & vnciæ, & cochlearis partes minutiores in-
terstinguntur; ac rursus omnimoda vasa domi re-
licta obseruauit. Sed vt insistamus in iis, quæ Bel-
genferij peregit, miram quoque cepit lætitiã, ex
communicata secum egregia quadam demonstra-
tione, qua antè memoratus Iosephus Galterius per-
fecit Ptolemaicã, circa obtinendam distantiam,
magnitudinẽque Globorum cœlestium. Ac ille rem
quidem pro sua solertia meditatus fuerat ante plureis
annos; sed eam retexendi occasionem sumpsit ex
edita nuper Landsbergij Vranometria, in qua cum
senex optimus quid Ptolemæus, Albategnius, Co-
pernicus, Tycho, & alij summi artifices peccassent,
adnixus fuisset ostendere; ipse deinde visus est paul-
lò segnius sese habuisse. Quippe lineas ductas ex
centris tam Solis, quàm Terræ, in contingentem ab
angulo vsque terrenæ vmbre directam, distinctas
non habuit à veris, apparentibusque semidiametri,
vt in exquisito negotio oportuit; veluti etiam oport-
uerat apparentem Solis semidiametrum, non ex
centro terræ attendere, sed ex superficie, vnde ea
spectatur. Cum itaque Galterius & rationem om-
nium habuisset, & diagrammate exornato demon-
strationem construxisset, misissetque omnia ad Pei-
reskium; ipse summoperè lætatus, congratulatusque

Kk

1632.

est, ac procuratis quam pluribus demonstrationis exemplis, ipsam cum viris, quos harum rerum Parisiis, Romæ, & alibi, studiosos nouit, communem fecit. Sic cum obtinuisset exemplum eorum Galilæi Dialogorum, in quibus ex motu Telluris in eadem parte superficiei bis quoque die retardato, acceleratioque, ob compositionem motus diurni, & annui, declaratam peruidit causam geminatæ in singulos dies reciprocationis, seu æstus marini, eatenus incognitam; dici non potest quantâ lætitiâ sese perfusum senserit: & cum non sine approbatione opus editum obseruasset, quanta cum exultatione exclamauerit, fœlix esse hoc sæculum, quo viri sagaces ex positione motus Telluris exposuerunt causas tum proprietatum Magnetis, tum æstus Oceani, habitas præcipuè admirabileis, atque incompertas; alteram quidem G. Gilbertus in opere illo suo de Magnete, alteram verò Galilæus, in libro hoc Systematum. Recreârunt etiam illum edita in lucem à Chiffletio Insignia gentilitia Equitum aurei velleris, Fecialium verbis enunciata; acceptis simul literis, quibus Petrus Hoferius (quo nemo fuit vnquam nobilium Galliæ familiarum notitiâ instructior) significauit se quoque insignia Ordinis sancti Spiritus, tanquam iam affecta, breui editurum. Sic edita quoque Historia Romanorum Pontificum, qui è Gallia oriundi in ea federunt, opera Francisci Bosqueti Narbonensis Jurisconsulti, viri commendatissimi, & totam Historiam Ecclesiæ Gallicanæ tum meditantis. Sic missa à Naudæo germana Ariminensis Pontis inscriptio,

qua certior est factus contineri Consulatum Augu- 1632.
sti XIII, & Tribunitiam potestatem XXXVII; cum
subdubitasset non benè apud Gruterum legi XIII,
& XXXVIII. Misit verò etiam Naudæus relationem
suam de Vesuviano incendio, quod à Decembri vs-
que superiore cœptum, nondum prorsus desie-
rat; eamque, præter complureis alias, quas ex va-
riis corrogavit. Tandem, cum in urbem redire se-
quente autumnò statuisset, apparatus prius voluit
Samaritanos Codices, vt libertate viarum facta, mit-
teret Parisios vnâ operâ, permolestè ferens, quòd
illeic fuissent tandiù desiderati. Videlicet, vt com-
pleretur magnorum Bibliorum editio, perdoctus ille
Ioannes Morinus, ex Congregatione Oratoria, cu-
rabat Pentateuchum Samaritanum, & ab anno vs-
que superiore Exercitationes in ipsum præmittens,
publicam mentionem ita fecerat eiusmodi Codi-
cum, vt Peireskius deinceps mirâ fuerit eos transmit-
tendi impatientiâ. Ille siquidem præloquutus de Sa-
maritanico exemplo, quod procurante Peireskio
Petrus à Valle communicârat, verba ista subiecerat,
*Præter Codicem istum, duos alios Hebræo-Samaritanos
quotidie exspectamus, vt eorum cum isto comparatione edi-
tio nostra omnibus suis numeris absoluta prodeat. Hos pau-
cos ante menses è Palæstina accersiri curavit vir amplissi-
mus, literarum decus, deque literis benè semper merens D.
Peresius, in suprema Prouincia Curia Senator integerr-
mus. Codicum istorum alter tricolumnatus est, & trilin-
guis, vnaquaque dialecto per columnas exposita, &c.* Per-
sensit ergo Peireskius vellicatam sibi ea ratione au-

1632. rem : quare ad tutam, opportunamque occasionem
 solùm attendens, non alij voluit commissos, quàm
 Dionysio Guillemino, viro eximia comitatis, do-
 mesticoque ab ineunte vsque ætate habito; vnde &
 pridem Romollarum, & nunc etiam Belgenserij
 Prioratum, vt vocant, obtinuit. Et dimittebat qui-
 dem illum ad Abbatiam in Aquitaniam: sed præfixit
 tamen, vt via compendiosiore relicta, Parisiis iter
 faceret. Codicésque secum transferret. Non memo-
 ro autem quàm ingenteis gratias pro iis Morinus
 habuerit, quas in laudes proruperit; adnoto solùm
 ipsum tunc transtulisse, remisissèque Samaritanas Epi-
 stolas, quas dictum superiùs est fuisse ad Scaligerum
 iampridem conscriptas.

